

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 42

20. listopada 2011.

cijena 100 Ft

**25 ljet zborovnoga jačenja
petroviske Ljubičice**

Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika

1-IV. Školska godina 2011/2012.
hrvatsko školstvo u Mađarskoj

II. DIO

Komentar

Imati, a nemati

Imati i nemati, ili bolje imati, a nemati, tako se može najkraće opisati nova koncepcija izbornog zakona koja, kada je u pitanju parlamentarno zastupstvo manjina, jasno daje na znanje da će to pravo postojati samo na papiru, ali neće biti moguće ostvariti ga i u praksi. Naime pravo na zastupstvo nije zajamčeno, što dokazuje i koncepcija kojom se ističe kako oni koji ne budu mogli izboriti parlamentarno zastupstvo, imaju pravo na predstavnika bez prava glasa.

Unatoč tome što Zakon o pravima nacionalnih i etničkih manjina iz 1993. godine, koji se zauzima za pojedinačnu i kolektivna prava nacionalnih manjina kao temeljna ljudska prava i slobode, u preambuli ističe kako „sveukupnost tih prava nije dar većine i nije povlastica manjine, a njihov izvor pak nije brojčano stanje nacionalnih i etničkih manjina, nego je pravo različitosti koja se temelji na pravu pojedinca i poštivanje društvenog mira” (samo napominjem da ni traga takvoj rečenici u nacrtu novog zakona o pravima narodnosti), a člankom 20 određuje da „manjine – u skladu s odredbama posebnog zakona – imaju pravo na zastupstvo u Parlamentu”, u proteklih osamnaest godina nije bilo političke volje da se riješi pitanje parlamentarnog zastupstva. Bilo je više jalovih, rekao bih neozbiljnih pokušaja s očekivanim rezultatom iako se nijedna od parlamentarnih političkih stranaka nije usudila izravno izgovoriti da ne postoji politička volja za to.

Nakon prošlogodišnjih parlamentarnih izbora, i najave da će osigurati parlamentarno zastupstvo narodnosti u Mađarskoj kao dugogodišnji dug mađarske politike, nova je vlast čini se samo nastavila s obećanjima svojih prethodnika, bez stvarnog pokušaja da se to pitanje razmotri s ozbiljnošću koja mu pripada. Dapače, otišla je znatno dalje, unatoč početnom ohrabrujućem obećanju, iznošenjem koncepcije novog izbornog zakona, dala je jasno na znanje samo to da će konačno doista riješiti to pitanje, i to tako da manjine neće imati osigurano parlamentarno zastupstvo. Naime postavljanjem nemogućih uvjeta, manjine će na papiru imati pravo na postavljanje kandidata, pa i na glasovanje, ali neće moći i ostvariti parlamentarno zastupstvo s pravom glasa.

Sve je to bilo već najavljeno prihvaćanjem novog Ustava, točnije Temeljnog zakona, koji će stupiti na snagu 1. siječnja 2012. godine, u kojem se, umjesto parlamentarnog zastupstva narodnosti, govori o sudjelovanju narodnosti u radu Parlamenta. Iako se u uvodnome dijelu, naslovljenom kao Nacionalna vjera naglašava da su narodnosti dijelovi mađarske političke zajednice i državotvorni čimbenici (umjesto, kako je bilo prvotno u nacrtu, da su dijelovi mađarske nacije), prava narodnosti bit će razrađena u posebnom zakonu o pravima narodnosti, a više je naznaka da će brojčanost manjina imati važnu ulogu ne samo u budućem financiranju mjesnih narodnosnih samouprava nego i u ostvarivanju drugih prava, primjerice i na izborima za parlamentarno zastupstvo, s jedne strane uvođenjem posebnog popisa birača, a s druge određenjem nedostižnog praga za ulazak narodnosnog zastupnika u Parlament.

Kakva su to prava koja su zajamčena samo na papiru, a neostvariva u praksi? Nemojmo se zavaravati, narodnosti mogu imati samo onoliko prava koliko im država, odnosno vladajuća većina osigura, a još više samo onoliko za koliko se narodnosti same uspiju izboriti. Pitanje je samo koliko to mogu bez političke težine.

S. B.

„Glasnikov tjedan”

U mjesecu smo hrvatske knjige. Naime u hrvatskoj javnosti slavi se hrvatska knjiga, a ova je godina u znaku pjesništva, i nosi naziv Čitajmo pjesnike. Čita se i popularizira pjesništvo od 15. listopada do 15. studenoga. Tako se Nacionalna i sveučilišna knjižnica u

Zagrebu, u sklopu programa Mjesec hrvatske knjige, predstavlja s projektom 30 dana 30 pjesnika.

Tijekom 30 dana, od 15. listopada do 15. studenoga 2011, osim 31. listopada i 1. studenoga, svaki će se dan u 12 sati na raznim mjestima unutar Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu čitati pjesme 30 odabranih hrvatskih pjesnika. Pjesme će čitati razne skupine ljudi koje povezuje ljubav prema pjesništvu i hrvatskim pjesnicima. Cilj je ovoga projekta predstaviti hrvatske pjesnike te omogućiti svima koji vole čitati, a za to inače nemaju priliku, da to u sklopu ovoga projekta učine. I ove se godine u sklopu Mjeseca hrvatske knjige priređuje Nacionalni kviz za poticanje čitanja „Vesele zamke” posvećen 100. obljetnici rođenja Grigora Viteza (ove se godine Kviz prvi put odvija online, na adresi <http://www.knjiznica.hr/kviz>).

U godini 2011. i mi Hrvati u Mađarskoj slavimo dvije velike obljetnice hrvatskih pjesnika: Stipana Blažetina i Josipa Gujaša Đuretina, a pokretač je slavija Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj u suradnji sa samoupravama i školama u Serdahelu i Martincima. Upravo sam se vratila iz Martinaca gdje su se okupili kazivači stihova iz cijele Mađarske, u kategoriji škola s predmetnom nastavom i dvojezičnih škola. Organizatori su poziv uputili svim školama. Meni je upalo u oči (naravno, uz ostale) kako u katego-

riji dvojezičnih škola nije bilo učenika iz santovačke Hrvatske škole koja je jedina škola u uzdržavanju najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, te kako nije bilo učenika iz obližnje lukoviške i šeljinske škole u kojima se predaje hrvatski jezik kao predmet.

Poezija se ne čita dovoljno, a podaci iz hrvatskih narodnih knjižnica govore da se uglavnom posuđuju lektirni pjesnici. Kako je tek s čitanjem hrvatskih pjesnika u Mađarskoj? Tko ih čita, tko kazuje njihove stihove, tko

Poezija se ne čita dovoljno, a podaci iz hrvatskih narodnih knjižnica govore da se uglavnom posuđuju lektirni pjesnici. Kako je tek s čitanjem hrvatskih pjesnika u Mađarskoj? Tko ih čita, tko kazuje njihove stihove, tko danas piše pjesme. Ima koji ih pišu, ima koji ih čitaju, vole i spoznaju njihovu snagu u očuvanju hrvatske riječi i samobitnosti.

danas piše pjesme. Ima koji ih pišu, ima koji ih čitaju, vole i spoznaju njihovu snagu u očuvanju hrvatske riječi i samobitnosti. I najmlađa hrvatska književnica (književnik) u Mađarskoj s objavljenom samostalnom zbirkom pjesama iduće godine ulazi u 45. godinu života. Strašno, zar ne? Gdje su naši mladi pjesnici, tko ih podupire, uči čitati, kazivati i pisati poeziju. Čiji je to zadatak?

Prošlog sam tjedna bila u Rešetarima na prekrasnom čitanju poezije, spremam se u Serdahel, sredinom studenog u Koljnof... Sve su to susreti s pjesništvom na našem prostoru u Mjesecu hrvatske knjige. Sasvim slučajno u isto vrijeme, ali ipak dokazuju kako pjesništvo postoji, kako je potrebno, kako smo ga željni.

ŽELJEZNO (IKA) – Prvi hrvatski shematizam Željezne biskupije odsada je dostupan javnosti, objavila je 17. listopada austrijska katolička tiskovna agencija Kathpress. Pod naslovom „Biskupija Željezno 1960–2010 – hrvatske župe, filijale, svećenici...” shematizam na 180 stranica donosi pregled župa hrvatskoga i mješovitoga govornog područja spomenute biskupije, ali i susjednih biskupija, Đurske i Sambotelske te Bratislavske nadbiskupije. Predstavljen je povijesni sažetak, aktualni podaci i slike iz života župa i filijalnih crkava te Hrvatski odjel Pastoralnog ureda Željezne biskupije kao središnjica pastorala gradišćanskih Hrvata. Pojašnjava se i povezanost s Hrvatima u Đurskoj i Sambotelskoj te Bratislavskoj biskupiji te u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. U predgovoru shematizmu biskup Željeznog Egidije Živković opisao je to novo izdanje kao „dokaz da se Crkva u tim područjima uvijek brinula o Hrvatima”. Prikazano je također, istaknuo je biskup, kako su hrvatske župe i svećenici znatno obogatili tamošnje biskupije.

Aktualno

Sjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte u proširenome sastavu

Radi usuglašavanja i preglednije koordinacije hrvatskih priredaba u glavnome gradu Mađarske, i zbog popisa pučanstva predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh sazvala je sjednicu tijela kojoj je na čelu, te predsjednice i zastupnike hrvatskih samouprava u Budimpešti. Sjednici koja je održana 21. rujna u klupskoj prostoriji budimpeštanske Hrvatske škole, odazvali su se svi članovi Hrvatske samouprave grada Budimpešte i nekoliko predsjednika, zastupnika pojedinih hrvatskih samouprava i ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan.

Nakon prihvaćanja dnevnoga reda, priredbe za ovu godinu i zadatke u vezi s popisom pučanstva, predsjednica Petreš naglasila je kako su priredbe i financijske pozadine zajednički osmišljeni te da je odluka o tome donesena na sjednici 13. travnja. Prva je od jesenskih priredaba „Naši običaji” o kojoj će temi govoriti koreograf Antun Kričković, 19. listopada, u HOŠIG-ovoj klupskoj prostoriji. Samouprava će sufinancirati autobusne troškove putovanja na „Dan Hrvata” u Sambotel, predviđeno je i noćenje ondje, taj dio troškova snose sudionici, te posjet Austriji. Gđa Petreš zamolila je predsjednike da izvijeste zastupnike, i da točan broj zainteresiranih dostave u roku od dva tjedna. „Martinje”, zbog državnoga Dana Hrvata odgađa se za 25. listopada, a priredit će se u HOŠIG-ovu predvorju. Javna tribina HSB-a i pojedinih okruga bit će 5. prosinca te, već po starom običaju, Samouprava će i ove godine na dan Svetog Nikole uručiti darove učenicima budimpeštanske Hrvatske škole. HBS namjerava potpisati ugovor o suradnji s HOŠIG-om, sa Zajednicom hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj, pokrenuti tečaj hrvatskoga jezika i raspisati natječaj za stipendiju za hrvatske srednjoškolce i studente, Božićni koncert u budimpeštanskoj crkvi Sv. Mihovila 5. studenog nakon mise na hrvatskome jeziku, te svake godine dodijeliti odličja istaknutim hrvatskim pojedincima i udrugama te prirediti predstavljanje knjiga. Zastupnica Hrvatske

manjinske samouprave X. okruga (Majdana) Eva Išpanović skrenula je pozornost nazočnih na mogućnost udruženja samouprava te da je Pravilnik o sufinanciranju županijskih udruženja hrvatskih samouprava dostupan na web-adresi Hrvatske državne samouprave, a uvjet je primjerice opis programa ili djelatnosti, plan proračuna programa, dostavljena osnivačka povelja, i udruženje najmanje deset samouprava. O financijskoj pozadini pojedinih priredaba raspravljat će se na sljedećoj sjednici, jednako tako i o mogućnostima sufinanciranja djelatnosti Zajednice hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj, i o udruženju samouprava. Pri kraju sjednice predsjednica je istaknula novosti popisa pučanstva u listopadu, kako pojedinac može i putem interneta ili sâm popuniti obrazac.

Svim nazočnima podijelila je HDS-ove letke i molila da po mogućnosti obavijeste Hrvate u okruzima da se u što većem broju izjasne da su Hrvati, posebice je naglasila važnost davanja odgovora na osjetljiva (senzitivna) pitanja, jer rezultati popisa znatno će utjecati na budućnost hrvatske zajednice u Mađarskoj.

ČAKOVEC – Susret folklornih ansambala vrhunac je višemjesečnog rada i održanih županijskih smotri diljem Hrvatske, te jedinstvena prilika da se jednom godišnje, na jednome mjestu, vidi ono najbolje što se događalo na folklornom planu na razini države u koreografiranom folkloru. Ove godine u programu sudjeluje 11 folklornih skupina i ansambala iz Hrvatske i Folklorna skupina Ponikve iz Slovenije te KUD Tanac iz Pečuha, 29. listopada. Program će se odvijati u dva dana, 29. i 30. listopada, a započinjat će svečanim mimohodom po užem središtu grada Čakovca. Susret u subotu započinje u 17, a u nedjelju u 10 sati. I ove će godine nastup ansambala stručno pratiti tročlano prosudbeno povjerenstvo u sastavu Stjepan Sremac, Ivančica Ivkanec i Mihael Ferić. Pokrovitelj je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, supokrovitelj Medimurska županija i grad Čakovec. Prvi put ove godine sudjeluje i Hrvatsko društvo skladatelja.

BUDIMPEŠTA – Na poziv Marije Petrič, predsjednice Hrvatske samouprave u Kispestu, u Knjižnici Ervina Szabóa, u Ulici Üllői (ide se metroom br. 3 i tramvajem br. 50 od Határ úta tri postaje) 8. studenog (u utorak) bit će predstavljanje zbirke Blagdanski kalendar 1 Đure Frankovića koja sadrži godišnje običaje, te uz njih vezane prigodne čestitke, duhovne pjesme, molitvice, legende, predaje i dramske igre hrvatskog življa iz Mađarske.

SAMBOTEL, MEDJUGORJE – U organizaciji Hrvatskoga kulturnoga i vjerskoga društva u Sambotelu, će već od 40 Hrvatov iz Plajgora, Kisega i Sambotela otputovati na tradicionalno shodišće u Medjugorje 21. oktobra, u petak. Kako je rekao glavni organizator ovoga putovanja Vince Hergović, cilj je ne samo posjet marijanskom svetišću u Bosni i Hercegovini, nego i upoznavanje grada Mostara. Grupa Gradišćanskih Hrvatov se vraća domom 24. oktobra, u pondiljak a usput će se pomoliti i pri najvećem kipu Gospe od Puta u Hrvatskoj, na lokaciji odmorišta Krka na autocesti A1 Zagreb–Split.

OSIJEK, BUDIMPEŠTA – Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku dogovorilo je razmjenu predstava s kazalištem Új Színház iz Budimpešte. Dogovoreno je gostovanje Hrvatskoga narodnog kazališta u Osijeku na budimpeštanskom festivalu kazališta s prostora bivše Jugoslavije u drugoj polovici prosinca, gdje će se predstaviti kazališta iz Beograda, Novog Sada, BiH, Hrvatske... Tako će u Budimpešti 21. prosinca gostovati predstava HNK Osijek „Leda” Miroslava Krležje, a budimpeštansko kazalište Új Színház 4. prosinca s komadom na mađarskom jeziku predstavom „Labud” Ferenc Molnára gostovat će u Osijeku.

K. G.

XIV. Rešetarački susreti pjesnika

Predstavljanje zbirke izabranih pjesama Stipana Blažetina „Na istom kolosijeku“

U organizaciji Književnog likovnog društva Rešetari, od 30. rujna do 1. listopada održani su XIV. Rešetarački susreti pjesnika uz predstavljanje Zbornika pjesama hrvatskih pjesnika iz dijaspore, članova KLD „Rešetari“ i neafirmiranih pjesnika iz Hrvatske, te prikaz zbirke izabranih pjesama Stipana Blažetina „Na istom kolosijeku“ koju su zajednički izdali Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj i Književno likovno društvo Rešetari iz Rešetara. Pokrovitelji priredbe bili su Vlada RH, Ministarstvo kulture, supokrovitelji Hrvatska matica iseljenika, Općina Rešetari, MVP, Brodsko-posavska županija i Općina Rešetari.

Program ovogodišnjih Rešetaračkih susreta pjesnika počeo je otvorenjem izložbe XIV. međunarodne likovne kolonije „Petrović – Rešetari 2011“. Drugi dan susreta bio je obilježen slavljem pjesništva. Pjesnike je u Osnovnoj školi „Ante Starčević“ pozdravio ravnatelj Tihomir Batalo, a potom su uslijedila predstavljanja knjiga: „Između dvojbi“ Ljerke Totch Naumove iz Makedonije, „Hrvatska, i izvor i ušće“ Ivanke Kuzmanović Madunić iz SAD-a. Od prethodne godine KLD „Rešetari“ izdaje Zbornik mladih pjesnika. Ove je godine on dobio ime „Dodirni ga srcem“ i prikazan je u rešetaračkoj školi u nazočnosti brojnih učenika od kojih su mnogi svoje stihove pronašli u zborniku. Kao i svake godine, izuzetnu pozornost izazvao je ovogodišnji Zbornik pjesama XIV. Susreta pjesnika „O zemlji i zanovijeti“ čiji su predstavljači, uz Ivana De Villu, njegova urednika, bili izbornici Ivan Slišurić i Đuro Vidmarović.

Središnji događaj XIV. Rešetaračkih susreta pjesnika bio je susret poetske riječi. Nastupilo je 12 članova KLD Rešetari, po dva pjesnika iz Osijeka, Slavnskoga Broda, Valpova, Donjeg Miholjca, Našica, Nove Gradiške, Splita i Varaždina, afirmirani pjesnici iz Hrvatske i hrvatski pjesnici iz dijaspore: Mađarske, Njemačke, Austrije, Slovenije, Srbije, BiH, Italije, Crne Gore, Slovačke, Švedske, SAD-a, Kanade, Južnoafričke Republike.

KLD Rešetari ove je godine izdao, prema

O pjesniku Stipanu Blažetinu govorili su: urednik knjige Ivan De Villa, pisac predgovora Ivan Slišurić, predsjednik HDS-a Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske samouprave sela Santova, mjesta pjesnikova rođenja Stipan Balatinac, pisac pogovora Đuro Vidmarović i pjesnikov sin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Stjepan Blažetin

riječima Ivana de Ville, devet zbirki pjesama i jednu znanstvenu, objavili su samostalne zbirke sedam autora, u tri knjige: u Proljećnom radove 46, u Malom zborniku 80 i u Velikom radove 138 pjesnika. U 14 godina KLD Rešetari objavio je radove 427 pjesnika iz 33 države.

– Zahvalni smo svima na potpori, a po-

sebno na tome što je općina prepoznala od samih početaka naše ciljeve i vrijednosti svega što radimo. Ove su godine počeli gradnju Doma KLD-a u kojem će biti knjižnica, galerija, deponij za likovne radove i muzej. Bolje priznanje radu svih članova ovoga društva nisu mogli odati – rekao nam je, među ostalim, Ivan De Villa.

Stipan Blažetin „Na istom kolosijeku“, Izabrane pjesme, Rešetari–Pečuh, listopad 2011. (151 str.)

Zbirka izabranih pjesama Stipana Blažetina „Na istom kolosijeku“ tiskana je u 500 primjeraka, a izdavači su KLD „REŠETARI“ iz Rešetara, ARCA d. o. o, Nova Gradiška i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. Urednik je zbirke Ivan De Villa, pjesme je izabrao Stjepan Blažetin, a naslovnicu osmislio István László. Uvod u zbirku je tekst Ivana Slišurića „Iz sjene zimzelena“, a pogovor „Na istom kolosijeku, izabrane pjesme Stipana Blažetina“ potpisuje Đuro Vidmarović.

Pri predstavljanju antologijske zbirke pjesama „Na istom kolosijeku“ Stipana Blažetina o Hrvatima u Mađarskoj i Stipanu Blažetinu nadahnuto je govorio Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Stipan Balatinac, predsjednik santovačke Hrvatske samouprave, mjesta Blažetinova rođenja. Đuro Vidmarović nadahnuto je govorio o pjesništvu Hrvata u Mađarskoj i snažnoj osobnosti Stipana Blažetina, Hrvata u vremenima kada to i nije bilo lako biti kako u životu tako

i pjesništvu. Publici se nakratko obratio i Stjepan Blažetin (pjesnikov sin) i sam pjesnik, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, a predstavljanje je vodio Ivan De Villa.

Govoreći o zbirci Stipana Blažetina, Ivan Slišurić je kazao: „Stotinjak pjesama u zbirci Na istom kolosijeku sadržajno-tematski objedinjuju nekoliko tematskih cjelina iz ranije objavljenih pjesnikovih knjiga. U svoj nas poetski svijet autor uvodi pjesmama o pozna-

nicima i likovima iz porodice, a slijede motivi zavičajnih mađarskih krajolika, vedute hrvatskih gradova i predjela, društveni život suvremenika, siromaštvo i bijeda priprosta svijeta, dok su opsegom i dubinom doživljaja i misli dominantna dva tematska kruga: pjesme o ljubavi i krajolicima. Odmah treba reći da je gotovo svaka pjesma u zbirci, bez obzira na temeljni motiv i formu, prožeta mišlju o čovjeku, njegovoj sreći i patnji, o vremenu i snu, o porazu i zanosu ljepotama stvorenog i

stvaranja. To je refleksivna nota utkana u Blažetinov lirski izričaj. Stipan Blažetin bijaše pjesnikom živa temperamenta i snažna umjetničkog senzibiliteta. Malo je misli i doživljajnih stanja kojima nije natopljen njegov poetski univerzum. Ispod luka života gotovo se ne naziru vremena (nevremena) raspada i smrti. Čak ni u prividima. Ni u snovima. Njegova je poezija, izražajno i tematski, unatoč spoznaji o neumitnosti patnje i poraza, okrenuta čovjeku i njegovoj borbi za izlaz u vedrinu. U slobodu. Stoga subjekt njegove pjesme ne samo da ne zapada u bezvoljnost i rezignaciju već neljudskoj životnoj danosti pruža energičan otpor.“ Đuro Vidmarović ukazao je na bogatu ljudsku osobnost Stipana Blažetina naglašujući: „Stipan Blažetin je bio pravi narodnosni intelektualac. Ono što su nekada u doba ilirskog preporoda bili Ilirci On je dakle bio ne samo ravnatelj škole, pjesnik i prozaik, pedagoški pisac, društveni djelatnik, politički radnik, dakle zapravo sve ono što je išlo u korist hrvatske nacionalne manjine u Mađarskoj. On piše hrvatskim jezikom. Piše protiv struje, njeguje, afirmira dijalekt pomurskih Hrvata. Bio je snažan individualac koji je odlično radio svoj posao. Stipan Blažetin piše pjesme

hrvatskim jezikom. Za usporedbu. Nešto stariji od njega, njegov suvremenik, hrvatski pjesnik rodom iz Martinaca, Josip Gujaš Đuretin, istovremeno piše jednom srpskom varijantom, pomiješanom s lokalnim narječjem, slavonskim, ekavskim štokavskim govorom, u isto vrijeme Stipan Blažetin piše hrvatskim jezikom. To je taj fenomen santovačke škole Stipana Velina, kruga gdje su uspjeli sačuvati i prenijeti hrvatski jezik naraštajima, dok u ostalim krajevima u tome nisu bili uspješni. I to je ta veličina pjesnika. Ostavlja dubokog traga kao književnik koji je otvorio nove vidike. Ako uspoređujemo Marka Dekića, Đuretina i Blažetina, dolazimo do spoznaja koje idu u korist Stipana Blažetina, jer je i on živio u teškim uvjetima, i on je bio u istom odgojno-obrazovanom procesu, u istom političkom mlinu, ipak unatoč svemu piše hrvatskim jezikom, ima jasnu i preciznu hrvatsku historijsku svijest, etnički identifikacijski kod. Radi se o jednoj izuzetno bogatoj stvaralačkoj individualnosti, jednom snažnom hrvatskom intelektualcu. I njemu se može zahvaliti dobrim dijelom što su pomurski Hrvati, koji su bili pred asimilacijom, sačuvali etnički identitet.“

Branka Pavić Blažetin

BIZONJA, DONJA DUBRAVA – Prošli tajedan su se po petnaesti put strefili školar i učitelji partnerskih škola iz Bizonje i Donje Dubrave. Kako nas je informirala Klauđija Šmatović, učiteljica hrvatskoga jezika u Dvojezičnoj školi i čuvarnici Bizonje, 25 dice, od 4. do 8. razreda, i četiri pedagogi, na čelu sa školskom direktoricom Mirjanom Ribić, su dospili iz Hrvatske u sjeverno Gradišće 13. oktobra, u četvrtak. Prilikom boravka su gosti sudjelovali na hrvatski ura u bizonjskoj školi, i u skupnom kulturnom programu, a pohodili su i Jurišičev grad, Kiseg.

SAMBOTEL – Na Odsjeku kroatistike su prošloga utorka Nataši Možgon, lektorici hrvatskoga jezika i Ivoni Vegh, višoj asistentici priklane tri škatulje knjig, ke su kot drugi dio donacije književnika Tomislava Mirjanom Bilosnića i Društva hrvatskih književnikov iz Zadra zašli, zahvaljujući šibenskomu Ivanu Baniću, u Sambotel. Paketi, od blizu sto pedeset izdanj, uglavnom sadržu znatna djela suvremene hrvatske književnosti. Od početka ovoga ljeta na skupljanju hrvatskih knjig za jubilarni sambotelski Odsjek hrvatskoga jezika i književnosti je iz Austrije i Hrvatske poklonjeno već od jezero vridnih knjig.

NARDA, ČEMBA – Seoska samouprava i Hrvatska manjinska samouprava južnogradishćanskoga sela Vas srdačno poziva 29. oktobra, u subotu od 14 uri na „shodišće“ okolo Čembe ter Narde s prijatelji iz Austrije i Hrvatske. Po riči načelnice Narde, Kristine Glavanić, na neobičnu jezensku šetnju čekaju „hodočasnike“ iz Murskoga Središća, Zagreba (Odre) i Čembe. Druženje u prirodi s partneri, tovaruši ter susjedi se završava skupnom vičerom u Kulturnom domu.

HRVATSKI ŽIDAN – Minuli tajedan su začeli mjesni kazalištarci jur probe za novi igrokaz. Kako nam je rekao Petar Horvat, jedan od glumcev i peljač Kulturnoga doma, aktuelna komedija u dva čini nosi naslov *Miho se mora ženiti* ter je iz pera nepoznatoga autora. Kusić se priprema pod režijom Jadranke Tot, uglavnom jur s rutiniranimi glumci židanskoga teatra. Premijera se očekuje početkom Novoga ljeta.

DOMBOVAR – U organizaciji Hrvatske samouprave, u tom se gradu 22. listopada priređuje nogometna utakmica domaće momčadi i one iz grada Vira. Utakmica počinje u 15 sati na dombovarskom stadionu DVMSE. Zatim, s početkom u 18 sati, slijedi kulturni program u svečanoj dvorani Srednje stručne škole „János Apáczai Cs.“, priopćuje za Hrvatski glasnik predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Gabor Štadler Varga.

Keresturski dani 2011

Šesnaesti su se put održavali Keresturski dani, koji su obuhvatili široku lepezu događanja od prisjećanja na Nikolu Zrinskog, dodjeljivanja stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“, imenovanja novih zrinskih kadeta, posvećenja njihove zastave, spomen-trčanja do izložaba, športskih, gastronomskih, zabavnih programa i „Festivala kre Mure“, koji je proveden s potporom Europske Unije preko IPA programa za prekograničnu suradnju. Od polaznika dječjeg vrtića do umirovljenika svi su naraštaji 23. i 24. rujna aktivno sudjelovali na dvodnevnoj priredbi i tako pridonijeli njezinoj kakvoći.

PEČUH, ZAGREB – Učenici 7. razreda Osnovne škole Miroslava Krleža, sa svojom razrednicom Žanet Vörös, od 17. do 22. listopada borave u Zagrebu. Oni su gosti Osnovne škole Miroslava Krleža na zagrebačkom Kaptolu, koja već dvadeset i pet godina surađuje sa školom „imenjakinjom“. Svake godine u listopadu pečuški učenici sedmog razreda borave u Zagrebu tjedan dana. Pohađaju nastavu, a domaćini su im učenici vršnjaci koji ih primaju na smještaj. Nakon nastave, u poslijepodnevnom terminu, organiziran im je „kulturni tjedan“ koji se sastoji od posjeta muzejima, kazalištu, a od zabavnih i poučnih sadržaja posjet Zoološkom vrtu u Maksimiru. Jednako tako učenici sedmog razreda zagrebačke škole svake godine u svibnju dolaze u dvodnevni posjet Pečuhu i upoznaju se s našom pečuškom školom, te organizacijom rada u školi i domu. Riječ je o vrlo uspješnoj, bogatoj i raznolikoj suradnji čiji je cilj održavanje veza i očuvanje kulturne baštine, materinskog jezika i običaja.

Županijski susret hrvatskih učenika

Baćinska osnovna škola i Hrvatska manjinska samouprava 21. listopada suorganiziraju već tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika u svome naselju. U okviru susreta održat će se natjecanje iz hrvatskoga jezika na temu „Jesen“, a na susret očekuju učenike iz bačkih škola s dvojezičnom ili predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, odnosno iz onih u kojima se hrvatski predaje u okviru kružoka. Od 9.45 do 10 sati bit će svečano otvorenje susreta u školskoj športskoj dvorani. Zatim slijedi natjecanje u dva dijela s kratkom stankom. Nakon objeda, od 13.30 do 13.45 proglati će se rezultati, a potom slijedi druženje i plesanica. Obavijest na školskom telefonu 78/468-016 ili putem maila na adresi sulibaty@free-mail.hu.

Pozivnica

Aljmaška Hrvatska samouprava i Bunjevački „Divan klub“ srdačno Vas pozivaju da svojom nazočnošću 5. studenoga u 14.30 sati uveličate proslavu Dana Ivana Antunovića, susret hrvatskih plesnih družina i orkestara.

Program:

14.30 – polaganje vijenaca kod spomen-ploče biskupa Ivana Antunovića
15.00 – misa na hrvatskom jeziku, predvodi je Dragan Muharem iz Subotice
17.00 – svečani kulturni program
19.00 – Hrvatski bal u gostionici „Žuto ždrijebe“ (Sárga Csikó); svira „Bačka“.

Ulaznica na bal: 800 Ft.

Ulaznica s večerom: 1200 Ft.

Narudžba ulaznica:

06-70/388-71-98, 06-30/416-65-63.

Prvaši su prisegnuli

Osnovno obrazovno središte Nikola Zrinski prisjećalo se velikana

Prošlo je već dvadeset godina otkako se u osnovnoj školi obilježava Dan Nikole Zrinskog, naime 1990. godine ustanova je primila ime tog pjesnika, političara, i nakon toga svake se godine održava spomen-dan posvećen velikanu, njegovim djelima i prošlosti. Po običaju, prvoškolci svake godine, uz prigodni program, pred poprsjem prisežu, nakon toga svaki učenik dobije školsku kravatu koja simbolizira da su i službeno postali članovi školske obitelji.

Ovogodišnji dvojezični program, u kojem je bilo sadržaja i o životnom putu Nikole Zrinskog, citirano je iz njegova djela «Opsada Sigeta», izveli su učenici: Nikoleta Simon, Grga Kos, Fani Rulek, Dženifer Por, Dominik Karas, Aranka Oršoš, Erik Tulezi, Grga Karpati i Danijel Pokec Kovač. Pred poprsjem Nikole Zrinskog učenici i djelatnici škole, predstavnici mjesnih ustanova, samouprava, udruga, prijateljskih ustanova Kotoribe i Draškovca, te kuršanečke osnovne škole položili su vijence. Na svečanost je uvijek pozvan i bivši učenik keresturske škole, ovaj put to je bila Judit Kočiš. Ona je istakla da najveća vrijednost što je dobila od keresturske škole jest znanje hrvatskoga jezika, jer joj je bilo uvijek pri pomoći kod zapošljavanja i u snalaženju u životu.

Prigodom dana uvijek se održavaju natjecanja iz krasopisa, memoriziranja njemačkih,

engleskih i hrvatskih riječi te se raspisuje natjecanje za hrvatske pomurske i prijateljske škole iz Međimurja. Ovaj put je trebalo izraditi topografsku kartu na temu „Nikola Zrinski u Kuršanečkom lugu“. Radove je ocijenio Robert Pogar, mjesni župnik. Prvu je nagradu osvojila družina pod imenom „Pogibija Zrinskog“. Kartu su izradili od gline. Iz programa nije izostala ni biciklistička ruta do mjesta Novoga Zrina. Do cilja kod pojedinih postaja trebalo je riješiti određene zadatke.

Stipendija „Prof. dr. Karlo Gadanji“ 2011/2012

I sedmi je put prof. dr. Karlo Gadanji, zamjenik rektora Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu dodijelio stipendije za četiri najbolja učenika keresturske škole, te nagradu za istaknutu učiteljicu. Jednokratna stipendija dodjeljuje se na temelju odličnog učenja, uzornog vladanja i aktivnog sudjelovanja na školskim programima, natjecanjima, odnosno nagrada za nastavnicu prema aktivnom sudjelovanju u izvannastavnim programima.

Stipendisti „Prof. dr. Karlo Gadanji“ 2011/2012. školske godine jesu: Nikoleta Šimon (5. r.), Grga Karpati (5. r.), Kristof Molnar (6. r.), Ema Molnar (7. r.). Nagradu za nastavnicu preuzela je Anica Andrašek, nastavnica tjelesnog odgoja. U novoj športskoj dvorani organizirala je niz športskih susreta i programa.

Zrinski kadeti dobili svoju zastavu

Prvi članovi povijesne postrojbe zrinskih kadeta u Keresturu prisegnuli su 2009. na čuvanje povijesnih tradicija obitelji Zrinskih, koji su i na pomurskim područjima imali svoje posjede i borili se protiv neprijatelja. Zrinski kadeti trebaju ispuniti i razne uvjete kako bi postali članovi povijesne postrojbe, moraju se uzorno vladati, biti disciplinirani, trebaju poznavati najvažnija povijesna događanja i podatke obitelji Zrinskih. Prve godine prisegnulo je sedam kadeta, lani tri, među kojima je bio i bubnjar, a ove su godine trojica postali kadetima: Dominik Deak (7. r.), Mate Sabo (7. r.) i Danijel Polec Kovač (5. r.) koji je postao zastavnikom. Na svečanoj prisegi pribivali su i članovi čakovečke Zrinske garde, sigetskog Viteškog reda, loborsko Viteško društvo Svetog križa. Trojica novih kadeta oprali su ruku u vodi rijeke Mure i

Dobitnici stipendije «Prof. dr. Karlo Gadanji»

državne samouprave, svezao je vrpcom hrvatskih boja s natpisom krovne organizacije. Na zastavi uz lik Nikole Zrinskog piše «Treba samo sreća, ništa drugo.»

Festival «Naše pjesme i plesovi» te drugi programi

Dvodnevnu priredbu pratili su nastupi folklornih skupina i pjevačkih zborova. Prvog je dana u domu kulture priređen susret zborova na kojem su nastupili: Petripske ružice iz Petribe, Mješoviti pjevački zbor „Duga” iz Kapošvara, Pjevački zbor serdahelskih umirovljenika, Pjevački zbor Ružmarin iz Kerestura, tamburaši iz Kerestura i Draškovca. Drugi dan nakon svečane prisega zrinskih kadeta gledatelji su mogli pratiti folklorni

festival. Nastupili su plesači kaniške Umjetničke škole „Aranyfészek”, koju pohađaju i keresturska djeca, Plesni ansambl „Zalagyöngye”, Kulturno-umjetničko društvo Lobar, Kulturno-umjetničko društvo Donji Kraljevec iz Hrvatske. Mađarski i hrvatski narodni plesovi naizmjenično su se izmjenjivali na pozornici, no ipak su najomiljeniji bili polaznici mjesnoga dječjeg vrtića.

Na velikom trgu blizu obnovljenog igrališta, u kotlićima se kuhao izvrсни gulaš, ali članice pjevačkoga zbora i ovaj put su se pripremle domaćim tradicionalnim specijalitetima pomorskoga kraja: grahom, žgancima, mlincima, žličnacicima, kuržnačom i drugim ukusnim starinskim jelima. Osim folkloru, u domu kulture priređena je izložba slikara Attila Deáka i mjesnog fotokluba.

Beta

Najmlađi učenici nakon prisega dobiju kravatu svoje škole

Zrinskoga zdenca, držali ruku iznad svijeće kako bi se simbolično očistili i ojačali i tako preuzeli mač, odnosno zastavu. Pri svečanom obredu sudjelovali su Karlo Kóvágó, predsjednik Udruge zrinskih kadeta, čitajući tekst prisega, Lajoš Pavlic, načelnik sela Kerestura predajući mač, prof. dr. Karlo Gadanji, vitez mađarske kulture, predajući čin, Ratimir Hrešč, zapovjednik Zrinske garde, vežući mač, Ferenc Papp, dočasnik Sveučilišta nacionalne obrane, predajući priznanja o članstvu kadeta Zrinske garde, te Robert Pogar, mjesni župnik, koji je posvetio novopečene kadete. Nakon prisega slijedila je posveta zastave zrinskih kadeta. Gospođa Gadanji u ulozu kume predala je zastavu zapovjedniku zrinskih kadeta, a kao glavni pokrovitelj zastave Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske

Članice pjevačkoga zbora nude pomorske specijalitete

Zečja škola

Petar Šurkalović potpisuje režiju i dramaturšku obradbu nove predstave premijerno izvedene na daskama pečuskoga Hrvatskog kazališta 15. listopada: Zečja škola, autora P. Mančev-Lj. Ostojić.

Likovnu osmišljenost potpisuje Boris Čakširan, glazbu Igor Karlić, scenski pokret Éva Balint, izradbu lutaka i scenografiju Luči Vidanović, kostime Branka Šurkalović. U predstavi glume Milica Murinji Sörös (Majka zečica, Učiteljica), Goran Smoljanović (Domar Mago, Lisac), Maja Lučić (Zečica Vesela), Marica Fačko (Zečica Mirna, Kukavica, Sova), Davor Kovač (Zečić Mimi) i Đula Beri (Zečić Petar). Priča je to o Majci zečici i njezino četvero djece, (Vesela, Mirna, Mimi i Petra) njihovu putu u školu, jednom danu u školi te povratku doma. Mnogo topline i boja, unatoč Liscu i Sovi koji pokušavaju prestrašiti djecu. Tu je simpatičan Domar Mago te nestašna djeca zečići. Majka zečica je siguran okvir cijele priče. Ona od početka predstave prostiranjem opranog rublja, koje se na neki način ljulja pred našim očima kao simbol doma, ispraća i dočekuje svoju djecu s rođendanskom tortom i stolom prepunim slastica i zdrave hrane. Na maloj sceni Hrvatskoga kazališta nije lako iznaći tehnička rješenja i izvesti promjene na sceni. Kada te promjene izvode glumci, to daje specifične vizualne efekte, a dječjoj predstavi poseban čar obogaćujući priču. Likovnost je postignuta scenom i kostimima, dramaturškim okvirom, te promjenom odrednica i vremena zbiivanja radnje.

Djeca su se prepoznala u predškolskim i školskim situacijama, pjevanja, računanja, šaputanja, pomoći jedni drugima, igri na dvorištu, a poneki možda i na putu prema kući koji je nakon dugoga dana predugačak i pun izazova, ali u čijem savladavanju pomažu prijatelji i zrno hrabrosti baš onakve kakvu imaju i zečići iz predstave Zečja škola.

Šurkalović nije nepoznat publici Hrvatskog kazališta. Nakon Puškinove Zlatne ribice te Gernotove-Gurewiczove Patkice Blatke, ovo je treća predstava u njegovoj režiji. Kako kaže, mi odrasli kao da se trudimo od djece otuđiti sve ono što im obogaćuje djetinjstvo, pa se i bajke potiskuju u drugi plan

pred najezdom elektronskih medija i inih superjunaka. Sve je više videoigrice, a sve manje bajkâ, koje su nam itekako potrebne u odrastanju. Djeci u mnogočemu pomoći može upravo bajka simbolima i slikom pružajući temeljne informacije, ali i oblikujući prostor u kome dijete može iznositi i nalaziti svoj stav. I ova je predstava priča o mašti koja ide do beskraj. Davno napisani tekst dio je bugarske književnosti za djecu i tamošnje lutkarske literature temeljem kojeg je Ljubica Ostojić napisala potpuno novi tekst koji se tek u pojedinim točkama dodiruje s tekstem Penče Mančeva. Pomaknut prema današnjem vremenu, on znači repertoarsko osvježenje. Mislim kako je ova predstava kruna moje suradnje s Hrvatskim kazalištem. Predstava je puna naboja, lijepih napjeva, puna onoga što kazalište uz plemenitu zabavu mora imati. Ona je namijenjena djeci, ali odrasli odgajaju djecu, pa je predstava namijenjena i njima, kaže Šurkalović. Pruža se povod za igru, glumci su svesrdno ruku pružili lutki i u čvrstom zagrljaju putuju u svijet mašte.

Lutke su rađene isključivo za ovu predstavu u riječkoj lutkarskoj radionici s kojom suradnja autora predstave je stalna, pa je time i djelić hrvatskoga lutkarskog kazališta donesen u Hrvatsko kazalište.

Od nepokretne mase lutku treba analizirati, glumački joj pružiti dio sebe i uzeti dio nje sebi. U toj simbiozi nastaje lik. Lutkar ne može biti onaj tko nije završio lutkarski zanat, koji ne zna animirati lutku. Moja je zadaća kroz ovu predstavu bila i to da naučim ove glumce radu s lutkom kako bi oni i nadalje mogli taj posao obavljati, kaže Petar Šurkalović.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Ákos Kollár

BAJA – U Baji je 1. listopada otvoren ribarski etnomuzej na otvorenome, na obali Dunava kod Türrova vidikovca, koji je po zamislima priznatoga bajskog etnografa Edea Solymosa ostvaren u organizaciji Bajske brodskovodeničke udruge i uz potporu stotinjak članova i drugih udruga, te s potporom Gradske samouprave. Kao što je poznato, u planu je i gradnja brodske vodenice na Dunavu, a za izradbu planova, dozvole i konstrukciju udruga je osvojila potporu putem europskog natječaja. Muzej na otvorenome dočarava ugodaj nekadašnjih vremena, ribarske pribore i život dunavskih ribara, a postavljena je i prigodna fotoizložba.

SANTOVO, GARA – Hrvatska manjinska samouprava sela Santova 28. listopada u prostorijama Hrvatske osnovne škole, s početkom u 17. sati, priređuje predstavljane zbirke pjesama, proze i prijevoda „Pruži mi ruku” autora Marka Dekića Bodoļjaša, rodom iz Santova. Na predstavljanje se očekuju ravnatelj Izdavačke kuće „Croatica” Čaba Horvath i dr. Mijo Kargić, koji će predstaviti stvaralaštvo Marka Dekića, odnosno najnovija izdanja budimpeštanske Croaticae. Sutradan, 29. listopada, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, zbirka se predstavlja i Bunjevačkoj klupskoj prostoriji u Gari, s početkom u 16 sati. Zbirka na 246 stranica predstavlja pjesme, prozu i prijevode M. Dekića, ilustrirana je s crno-bijelim fotografijama, a objelodanjena potkraj 2010. godine u Izdavačkoj kući „Croatica”.

PEČUH – Pečuški Dom mladeži 22. listopada organizira jednodnevni izlet u Prigorje. Tijekom putovanja posjetit će Zaprešić, Brdovec, Kerestinec, Samobor, Jastrebarsko, Kراسić i Ozalj, a stručni je vodič izleta pisac i novinar György Rozvány.

Trenutak za pjesmu

Đuso Šimara Pužarov

znaj

znaj da mogu
preskočiti
i najveću
jamu

znaj da mogu
preplivati
i najširu
rijeku

znaj da mogu
ostvariti
i najljepši
san

ako tebe
imam

Zadrani u Pečuhu

Na poziv Baranjske županije, Zadarska županija sudjelovala je u programu obilježavanja Festivala baštine – The heritage Festival u Pečuhu koji se održavao od 15. do 25. rujna 2011. godine. Zadrani su boravili u Pečuhu 21–22. rujna.

Naime, u ime Ureda Vlade Republike Mađarske u Baranjskoj županiji, János Hargitai, tijekom svoga ljetnog boravka u Zadru, pozvao je župana Zadarske županije Stipu Zrilića na sudjelovanje i predstavljanje u Pečuhu. Župan Zrilić nije se mogao odazvati pozivu, ali je u ime Zadarske županije izaslanstvo vodio županov zamjenik Đani Bunja. Zadarska je županija s Baranjskom županijom uspostavila suradnju prije nekoliko godina, potpisan je i sporazum o suradnji koja se iz godine u godinu obogaćuje s novim elementima.

Ovoga puta u suradnji sa zadarskim Narodnim muzejom i tamošnjim Kazalištem lutaka Zadarska se županija predstavila otvaranjem izložbe pod nazivom „Etnološke raznolikosti sjeverne Dalmacije” uz prikaz knjige „Četverokuka – šareni vez na čohi sjeverne Dalmacije” autorice Marije Vrkić-Žuvanić, te predstavom Kazališta lutaka „Princeza na zrnu graška”, u izvedbi glumca Zlatka Košte. Spomenuta događanja odvijala su se u predvorju Hrvatske škole „Miroslav Krleža”.

Izložbeni postav Etnološkog odjela zadarskoga Narodnog muzeja fotografijama narodnih nošnji, motiva, prikaza narodnih običaja i svakodnevice čovjeka sjeverne Dalmacije, omogućio je uvid u sve osebnosti hrvatske narodne baštine i na najbolji mogući način uklopio se u temu Festivala baštine u Pečuhu, reče za Hrvatski glasnik ravnateljica Narodnog muzeja Renata Peroš. Više nego poticajno i zanimljivo knjigu Četverokuka, izašla u izdanju Narodnog muzeja, predstavila je autorica Marija Vrkić-Žuvanić. Videoprojeksija, zanimljiva predavačica te živi etnološki materijal,

posebno približen djeci kroz njegovu moguću uporabu u suvremenoj modi te dizajnu odjeće i nakita, pridonio je uspjehu predstavljanja. Marija Vrkić-Žuvanić je predstavila motive i vez četverokuke koji se pojavljuju na dijelovima nošnji Bukovice i Ravnih kotara. Predstava „Princeza na zrnu graška” drugo je gostovanje zadarskog Kazališta lutaka u Pečuhu. Dogovorena je, kako saznajemo, i suradnja s pečuškim Kazalištem lutaka Bóbita.

Drugog dana, 22. rujna, vođeni su razgovori s predsjednikom Skupštine Baranjske županije Zoltánom Horváthom koji je izrazio zadovoljstvo zbog ponovnog susreta s predstavnicima Zadarske županije te naglasio da je zadovoljan djelat-

nom kulturnom suradnjom te se nada takvoj i u sektoru gospodarstva, a posebno turizma. Čula se namjera uključivanja Zadarske županije u Europsku grupaciju za teritorijalnu suradnju – European Grouping for Territorial Cooperation – EGTC, koje će dobiti na aktualnosti nakon ulaska Hrvatske u Europsku Uniju. Iskazana je spremnost za razmjenu iskustava i znanja u korištenju i primjenjivanju za europska financijska sredstva.

Zadarska županija dobila je poziv na otvaranje nove zgrade Mohačkog muzeja u prosincu ove godine.

Gosp. Đani Bunja istaknuo je da je aktivna suradnja na području kulture najviše napredovala, ali da treba potaknuti i gospodarsku suradnju. Najlakše se to može učiniti u sektoru turizma razvijanjem seoskog turizma i vinarstva. Razgovorima je nazočila i generalna konzulica Ljiljana Pancirov.

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Glas mladih

U izvješću o elektorskoj izbornoj sjednici Zemaljske samouprave Hrvata spomenuli smo da je na skupu govorio i naš mladi zubni liječnik iz Koljnofa dr. Franjo Pajrić. Budući da se glas mladeži, nažalost, malo čuje u našim krugovima, njegovo izlaganje objavljujemo u cijelosti s nadom da će ono potaknuti naše mlade ljude da se u što većem broju uključe u rad hrvatskih organizacija.

Poštovani nazočni, drage Hrvatice i Hrvati, cijenjeni gosti, Dopustite mi da vas na ovako važnom skupu sve najsrdajnije pozdravim i iznesem nekoliko problema, čije je rješenje, po mojemu mišljenju, od velike važnosti za budućnost naše hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Prvo bih htio naglasiti da je Hrvatska zemaljska samouprava politička organizacija koja ne postoji sama za sebe, nego joj je cilj i zadaća artikulirati probleme svih Hrvata, kao manjine u Mađarskoj, prema državnim političkim strukturama. Pod tim podrazumijevam naše primjerno zastupanje, borbu za što veću moralnu i materijalnu potporu na svim razinama, lobiranje itd. pridobiti što više prijatelja u političkom vrhu koji će se pobrinuti da se naša zajednica poštuje i pomaže u najboljoj mogućoj mjeri. Zadaća joj je i održavanje dobrih odnosa s maticom Hrvatskom koja bi nas mogla puno efikasnije pomagati. Međutim, često imam osjećaj da nedostaje zajednički jezik ili pak sve ostaje samo na planovima i riječima.

Drugo, znam da svaki politički ustroj ima i svoje negativnosti, ali bi se moralo raditi na tome da se veliki nesrazmjer koji proizlazi iz te situacije ublaži dogovorima, programima i zajedničkim akcijama. Tu poglavito mislim na neravnomjernu podjelu našega življa diljem Mađarske i po lokalitetima i brojčano.

(...)

(Hrvatski glasnik, 1999/7)

Bogatstvo...

Generalna konzulica Ljiljana Pancirov u razgovoru s Anom Kiš, osamdesetogodišnjom staricom iz Novoga Sela

Ženski zbor Ljubičica proslavio svoj srebrni jubilej

Suze radosnice, kitična obilnost, morje gratulacijov, rođendanska torta i dolazak-presenečenje zagrebačkoga prijateljskoga zbora Desiderium

Na srebrnom papiru lipo izgleda cifra 25, a pred pozornicom u čripu 25 ljubičić kinči daske ter dvoranu petroviskoga Kulturnoga doma, ka se je do zadnjega mjesta napunila prošle nedilje. Opet smo ovde imali jedan od najjačih vikendov, u pogledu na hrvatsku glazbu i folklor, u kom je, nije tajna, zvanaredno vrlo Petrovo Selo. Ženski zbor Ljubičica je pozvao goste prilikom svojega srebrnoga jubileja, a kako je to obično u našem selu, došli su i kotrigi svih ostalih funkcionirajućih društav, tako i igrokazači, tancoši pak i tamburaši, ne samo zato da polipšaju priredbu, nego da se s iskrenim srcem skupa veselu sa slavljenicama.

Ženski zbor Ljubičica izrastao je iz mišanoga zbora 1986. ljeta, kad su muži naglo ostavili jačkarice. U ovom novom korusu ostale su dalje pjevati Marija Geošić, Magda Jurašić, Ana Škrapić-Timar, Ildiko Hogy, Erzsébet Bokor-Kohut i Jolanka Kočiš. Novi zbor je bio osnovan u septembru dotičnoga ljeta s 12 ljudi. Broj kotrigov čez 25 ljet većputi se je minjao, sve skupa 39 pjevačic se je obrnulo u grupi, a korus momentalno broji 18 članov, upravo pred misecdan je stupila jedna nova članica u društvo. Na početku su samo petroviske jačke ležale na repertoaru, a potom se je svit otvorio, skupljene i zavježbane su i pjesme iz drugih hrvatskih sel Gradišća i cijeloga orsaga. Iz brojnih nastupov Kermend je i zato jedno od važnih mjest u povijesti zbora, jer ovde su Ljubičice šest put za redom dostale zlatnu kvalifikaciju za svoju produkciju. 1992. ljeta je korus prvi put zapjevao s tamburaškom pratnjom i odonda su stalni dičaki Koprive u sviranju. Sad jur deset ljet dura prijateljstvo sa člani zagrebačkoga zbora Desiderium, ki su na proslavu dospili na najveće presenečenje Petrovišćanov. Ljubičice se čuju na brojni cedejka, ali su pred četirmimi ljeti snimile svoj prvi nosač zvuka, pod naslovom „U Pinčenoj dragi.“ Kako smo obaviješćeni, dojdube ljeta je predvidjeno jur na protulice snimanje druge cedejke. Ženski zbor od 1994.

ljeta nosi ime „Ljubičica“ i samo pred trimi ljeti je na sudu zabilježeno kot Hrvatsko društvo Ljubičica. Zbor je ovo ljeta u marcijušu dostao pohvalnu diplomu od Skupščine Željezne županije za svoje dosadašnje djelovanje. Sve te važne podatke izvljučene iz Ljubičicine historije smo mogli čuti u okviru troumnoga svečevanja, kojega je dvojezično moderirala

Edita Horvat-Pauković. Kotrigi zbora su zabavljali u vrlo opširnomo i dobro pripravljenom slavju brojne goste i pokazali svoju mnogostranost, vitalnost ne samo u jačenju, nego u različiti koreografija, a i u izabrani, narodni ter moderni nošnja. Slavljenicam je najprlje čestitao Petrovišćan, Bertalan Harangozo, voditelj Vladinoga ureda u Željeznoj

Šansonijerke su jačile i hrvatske i ugarske popularne melodije

Šalni dio programa

Člani zagrebačkoga zbora su jačili za rođendan

Dirigenticu petrovskih Ljubičić Jolanku Kočiš su presenetile i nje jačkarice

čila i publika ne samo s glasi nego i aplaudom. Kako se je začela proslava, tako se je i završila, sa čestitkama. Viktor Kohut, načelnik Petrovoga Sela je uz riči priznanja svim osnivačicama zbora predao pohvalnu diplomu, rođendansku tortu i buket kitic, u pratnji poziva KUD-a Mihovil Krušlin iz Šenkovca, na božićni koncert. U ime Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj predsjednik Čaba Horvath, u zastupništvu mjesne Hrvatske manjinske samouprave Ana Škrapić-Timar su gratulirali zboru. Predsjednik Zaklade za Petrovo Selo, Robert Filipović, je zaželjio svim jubilarom još mnogo strpljenja, uspjeha, smiha i kitic. I onda med redi publike je zazvučala pjesma za rođendan, ravno iz Zagreba. Svim na presenečenje su doputovali prijatelji zbora Desiderium, na čelu s dirigentom Dragutinom Goldinom ki je ovako govorio o prijateljstvu: – *Deset ljet poznanstva s Ljubičicom je za nas velika čast i ponos. Ono, što je nam posebno važno, a vjerujem je i za nje, upravo gajenje hrvatske folklorne baštine i moru biti gizdavi da su niz toliko ljet uspjeti sačuvati blago folkloranoga napjeva s vašeg kraja, a i širje. Mi smo ostali ugodno iznenađeni, začudjeni, zadivljeni od neke skladbe ke su tako lipo zazvučale. Živile za vaše i naše zadovoljstvo i cijeloga hrvatskoga naroda jer je to ipak jedan korpus, jedno tijelo, jedno srce ko na neki način zajedno kuca, pjeva,*

Bertalan Harangozo, voditelj Vladinoga ureda u Željeznoj županiji, domom je došao čestitati zboru

županiji i zahvalio se je za sve otpjevane jačke rodnoga sela i za spašavanje bogatoga jerba naših predakov. Spomenuo je ime farnika Vincija Karlovića ki je 1937. ljeta inicirao sazidanje kulturnoga doma u kom su začeli djelovati preci svih današnjih društav. – *Neka vas Bog dugo živi, jačite si na svoje, a i svim ljudem na veselje i nekate zabiti ni na one Petrovišćane ki i dandanas na različitom djelu svita se jačaju prik ovih jačak* – je rekao Bertalan Harangozo. Predsjednik Skupščine Željezne županije Ferenc Kovács u svojem govoru je zamolio jačkarice neka svoje znanje prikdaju i slijedećim generacijam, i uručio povelju skupščine Željezne županije zboru ter dirigentici Jolanki Kočiš spomin-plaketu Samouprave Željezne županije. U svečanom programu zatim je vodeću ulogu prikzela narodna jačka, ozbiljnije kompozicije od Ferenc Liszta, Verdia i dio iz opere Nabucco. Folklorashi HKD-a Gradišće sa slavonskim i šokačkim plesom su dali svoj doprinos proslavi, a igrokazači su predstavili dva kratke skeče. Koprive s pjesmami Petrovski tamburaši i Doma su se dokrali do srca. Okupljeni su imali priliku upoznati i druga lica jačkaric u bloku ugarskih i hrvatskih šanzonov, ali i u šalnoj koreografiji opatic. Na kraju programa izvedene su za nas najlipše jačke, petroviske. U ovo jačenje se je priklju-

moli se. A to nam je najvažnije za budućnost! Na samom kraju vrhunskoga događaja jačkarice su s kiticami, i s potajno naučenom jačkom ter posebnom zbirkom jačak čestitale motoru djelovanja, voditeljici zbora Jolanki Kočiš. Suze radosnice, duboke emocije, smih i veselje su se pomišali na pozornici, a zatim se i pretočili u takorekuć drugu gradišćansku himnu „Gizdav sam da sam Hrvat...“, ka je pala kot i zahvala na ispunjen i bogat žitak, a i za marljivo, vridno djelovanje ovim petrovskim ženam, snaham i divojkam.

–*Timea Horvat-*

Tamburaši od 1992. ljeta muzički sprohadaju zbor

Prisički cimitor za mrtvačnicom dostao i nove pute

Blagoslavljanje obnovljene kapele Žalosne Marije

Prisika je malo, dražesno naselje Gradišćanskih Hrvatov, ali nažalost, naša grana je ovde jako pokošena. Jedva se najde med stanovnici iz mladje generacije ka-ta peršona, s kom bi se znao človik po hrvatski sporazumiti. Ovde živeći Hrvati preveć su galantni kad ide za našu rič. Kad jedan Ugar stane u krug, automatično prelazi Hrvat na komunikaciju većinskoga naroda. To je veliki grih, u tom se slažemo s tecom Ignacom Grüllom, koga rana jutarnja ura, a tako i mi, najdemo u mjesnom cimitoru 18. septembra, u nedilju, u pripravi velike proslave.

– Ne znamo točno gdo i kad je dao sagraditi ovu našu kapelu Žalosne Marije, kad od toga nikarkovoga dokumenta nij, ali mi Rudjini se brigamo za nju jur desetljeća dugo – peljaju me nutra u kapelu tetac Ignac. – To velu da su pod oltarom ovde i kosti nekakovoga sveca, ali po pravom, gdo će to jur znati – dodaje moj prisički sugovornik. Margit Kelemen mi veljek obrne pažnju na oltar, a i na kipice ki su dari od ženine familije Ignac bačija. – Vi mladi ovakove stare kipe ne poštujuete tako kot mi, pak će ovi ovde biti na najboljem mjestu – ističe prisički nadležnik. Janoš Grüll, poglavar sela takaj u djelatnom rublju pomaže mužem nositi klupe, pripraviti teren za mjesno slavlje, što skromno, podmuče su htili nariktati, zato i gor nij medijskoga interesa. – Mi volimo u tišini, s poštovanjem djelati – opravdava seoski prvak svoje propušćanje, što naliže pozivnic. Na ovom mjestu zato tribamo familiji Kelemen (Bognarovim) zahvaliti da su nam omogućili da budemo nazoči na svečevanju.

Restauriranu kapelu kot remen okružuju divlji kostanji. U ovom jesenskom sjaju zlatni traki sunca se zaigravaju na novom ruhu male kapele. Kot kad bi i ove nježnožute stijene ćutile, ta dan je zavolj ove male kapele hodočastilo simo mnoštvo domaćinov, a i oni Prisičani ki su jur zdavno napustili rodno selo. Farnik Imre Juhos, ki je od lani dušobrižnik ovoga sela, u okviru svete maše blagoslavlja sakralni objekt. Načelnik Prisike, Janoš Grüll, pozdravlja sve nazočne ove svetačnosti, a med njimi posebna dobrodošlica pripada parlamentarnomu zastupniku Tamásu Básthju, bivšim poglavarom dr. Jánosu Vaskóu, Tiboru Singeru i Gyuli Orbánu, donedavnomu seoskomu peljaču ujedno sadašnjemu donaćelniku komu je zaželjeno ozdravljenje i da se sve

brže vrati domom iz špitalja. Uz ostalo u svojem govoru je rekao liktar: – Pred šestimi ljeti je samouprava iz vlašće moći, vlašćega budžeta, otprilike iz deset milijun Ft, dala proširiti i obnoviti mrtvačnicu. A danas svečujemo još jedan naš uspjeh i prikadjemo na hasnovanje stanovničtvu obnovljenu kapelu i pute u cimitoru. Za ova djela smo na naticanju Europske Unije dostali 6,97 milijun Ft. Umjesto kamenitoga puta na 400 kvadratmetaru su pometali ploče, na 312 metaru su stavljeni i rubi na putu, unutar groblja.

Pri renoviranju kapele obnovljena je bila cijela krovna konstrukcija, zidarska djela, farbanje takaj su zgotovljena. Stroški mjesne samouprave za ovimi djeli iznašaju 1,8 milijun Ft. Kako smo dalje doznali od poglavara, nutarnja obnova kapele sa svetimi kipi, obnovom tabernakula u organizaciji familije Rudjini, ostvarena je iz dobro-

Prisički poglavar, Janoš Grüll je svim pomagačem i dobročiniteljtem posebno zahvalio trud i skrb

Imre Juhos, prisički farnik je služio mašu i blagoslovio novu kapelu

voljnih darov stanovništva, od kih 840 000 Ft. Znatni dio obnove su na se zeli mjesni privatnici, kim je ovput seoski prvak i zahvalio dobrovoljno djelo. Janoš Grüll je naglasio, s ovom investicijom njeve zadace još nisu završene, med plani su još minjanje plota oko cimitora, po mogućnosti takaj iz unijskih fondov. Parlamentarni zastupnik Tamás Básthj je pohvalio ovu složnu zajednicu, ka se je niz ljet istaknula posebnom vjernošću prema materinskoj riči, katoličkoj vjeri i tradicijam. – Cimitori svenek čuda što znaju povidati od živih, ki stanuju u datom naselju. Prisičani moru biti gizdavi na sva svoja djela, jer i današnji dan je jedna važna štacija u njevoj povijesti i uvijek mi je osebužno veselje s vami skupa svečevati – je rekao kiseški političar i za proslavom se je rado spustio i u razgovor s Prisičani. Pred kulturnim domom, koji se takaj obnavlja i njegova predaja se očekuje u misecu novembru, bogati stol ter mile riči su još jednoč potvrdili, Prisičani su bili i ostali odlični domaćini!

-Timea Horvat-

Maturalac u Dubrovniku

Dan 26. kolovoza bio je jedan od vrlo vrućih ljetnih dana, petak, ali za razliku od ostalih stanovnika Budimpešte, za nas maturante bio je važan stoga što smo tada krenuli na maturalac, naš zadnji razredni izlet za koji smo se mjesecima pripremali. Poslije toliko lijepih priča, prepuni očekivanja i uzbuđenja, nakon 15-satne vožnje konačno smo stigli u Dubrovnik.

Već smo prve večeri dobili izlazak, pa smo krenuli otkriti ljepote grada. Ni mrak ni umor nas nije mogao spriječiti u tome iako smo slutili da će nam grad pokazati još ljepše lice na svjetlu. Bili smo u pravu. Izjutra smo posjetili po starosti treću ljekarnu u Europi koja se nalazi u dubrovačkome franjevačkom samostanu, ušli smo u palaču Sponzu, gdje smo pogledali slike dubrovačkih branitelja za vrijeme Domovinskog rata. Potom smo produžili u Knežev dvor, gdje su knezovi Dubrovačke Republike obavljali svoje obveze za vrijeme svoga mandata, uselili se u palaču da bi mogli što bolje služiti interesima države, bez obzira na svoje osobne probleme. U zgradi se nalazila i tamnica koju smo također pogledali. Vidjevši prostoriju i rekonstrukcije mogućeg izgleda zatvora, mislim da smo svi žalili robove koje su ovdje mučili, a oni ispaštali za svoje grijehove. Napokon ušli smo i u prekrasnu Katedralu uređenu u baroknome stilu, jer je prijašnja, nažalost, uništena u požaru. Ta je zgrada poznata i po tome što je u njoj kršten naš razredni prijatelj Nikola Mihajlović. Uz Katedralu se veže i jedna legenda: Rikard Lavljeg Srca stradao je u brodolomu i uspio se iskrcati na otok Lokrum, gdje je obećao: ako preživi nesreću, na tom će mjestu dati sagraditi crkvu. Katedrala koju danas vidimo mene je osobno iznenadila svojom neočekivanom jednostavnošću u odnosu na barokne crkve. Najveći ukras doma Božjega jesu oltari lijevo od glavnoga broda, jedan je izgrađen i ukrašen od veoma rijetkoga ljubičastog mramora. Pred nama su se otvorila i vrata riznice crkve: zlato se sjajilo do beskraja u maloj

sobi, a u vitrini smo vidjeli relikvije Sv. Vlaha, zaštitnika grada Dubrovnika. Odakle nam informacija o zaštitniku Dubrovačke Republike? Iz filma o povijesti Dubrovnika koji smo prve večeri pogledali u 3D. Još jednu znamenitost sam izostavila koja je možda mnogo privlačnija od ostalih, a to su gradske zidine. Da ne bismo u najvećoj vrućini hodali po njima, ustali smo ranije i zahvaljujući tome doživjeli grad kao nikad prije: u jutarnjoj nevinosti svjetlosti. Obišli smo dva kilometra zidina za jedan sat, i to gotovo bez napora jer su nam krajolik i slika grada nadoknadili snagu izgubljenju penjući se po kamenju. Lijepom i modernom žičarom popeli smo se i na planinu Srđ. U tamošnjoj smo utvrdi pogledali ratni muzej i vidjeli mjesto s kojeg su agresori svom silinom napadali grad. Kakva panorama sve do Elafita! Izvan staroga grada uživali smo u kupanju na Lapadu. Za vrijeme našeg boravka u Dubrovniku posjetili smo i mjesta u okolici grada. Primjerice gradić Ston koji je poznat po svojim solanama, gdje se morska sol iz vode izdvaja isparavanjem i tako se dobiva sol koja je međunarodno priznata kao jedna od najkvalitetnijih u svijetu. Oko naselja u planinama mogli smo vidjeti veliki zid koji je služio obrambenim ciljevima, u prvom redu protiv Turaka. Bili smo i u Cavtatu gdje smo pogledali galeriju Vlaha Bukovca, te upoznali njegovu umjetnost i zgradu u kojoj je najveći hrvatski slikar stvarao.

Uspinjali smo se i na brdo na kojem se nalazi mauzolej obitelji Račić izgrađen po nacrtu poznatog kipara Ivana Meštrovića.

MALA
STRANICA

Izdrala: Dijana Kovačić
iz Fifehaza

Mala zgrada upravo u svojoj jednostavnosti ističe nam trajnu vrijednost života čak i nakon smrti. O tome nam svjedoči i Meštrovićeva misao upisana na zvono: „Saznaj tajnu ljubavi, riješit ćeš tajnu smrti i vjerovati da je život vječan”.

Toliko toga smo vidjeli, no ipak ne možemo reći da smo potpuno upoznali Grad Slobode. Ni prijepodne gledajući njegovo blago, ni poslije podne osjećajući valove mora na svojoj koži, ni noću uživajući u zabavi koju nam je pružio. Jer Dubrovnik se ne može upoznati hodajući po Stradunu, pijući kavu u neke malom kafiću u nekoj sporednoj ulici, plešući u maloj diskoteci, slušajući domaću glazbu, ili kupajući se u moru. „Naša Dubrava” će zauvijek ostati tajna koja nam kroz čistu povijest želi dokazati da ni poslije tisuću godina nije izgubila svoju vrijednost, koja će i nadalje ostati ukras, dijamant Hrvatske i cijelog Jadrana. A nama maturantima bar putem fotki, poklona ili samo preko mirisa mora dala je nešto što se ne može dovoljno cijiniti: dio sebe.

Fružina Füzesi
učenica 12.b razreda

PEČUH, ZAGREB – I ove se godine nastavlja međunarodna suradnja zagrebačke IV. gimnazije i Hrvatske gimnazije Miroslava Krleža iz Pečuha s učenicama, nastavnicama. Tako su 18. i 19. rujna u Pečuhu boravili djelatnici IV. gimnazije. Učenici 11. razreda pečuške gimnazije sa svojim razrednikom Josipom Verigom borave u Zagrebu od 17. do 22. listopada. Pokazalo se kako ovakvi susreti povoljno utječu na učenike obiju škola. Suradnja i razmjena učenika traje već devet godina. U pet radnih dana učenici domaćini potrudit će se pružiti gostoljubivost svog doma, a nastavnice povijesti pomoći će u upoznavanju s povijesnim i kulturnim znamenitostima grada. Učenicima će se omogućiti i odlazak na kazališnu predstavu. Za pečuške se učenike tradicionalno organizira jednodnevni izlet u Opatiju. Pomoć pri ugošćavanju pečuških učenika već godinama, tako i ove, pružaju prigodnim brošurama djelatnici Turističke zajednice Grada, a besplatni prijevoz gradskim prometlima osigurava Zagrebački električni tramvaj. U svibnju 2012. planira se uzvratni posjet Pečuhu učenika i nastavnika IV. gimnazije, kako bi nova skupina upoznala rad Hrvatske škole Miroslava Krleže, te upoznala grad Pečuh.

Hrvatski športski i kulturni dan u Barči

U organizaciji barčanske Hrvatske samouprave i s potporom Hrvatske samouprave Šomodske županije, 1. listopada u Barči je priredjen hrvatski športski i kulturni dan prigodom čega priredeni su Podravski kuglački kup i folklorna večer. Svoju vještinu u kuglanju iskušalo je 19 družina iz podravske naselja, a dio hrvatske glazbene i folklorne kulture predstavili su članovi KUD-a Podravina iz Barče, KUD-a Drava iz Lukovišća, Mješovitoga pjevačkog zbora iz Harkanja i Orkestra Vizin iz Pečuha.

Hrvata u Barči nema mnogo, prije deset godina prilikom popisa pučanstva od 12.300 žitelja grada Hrvatima su se izjasnile 132 osobe. Pripadnici hrvatske nacionalne manjine toga grada većinom su doseljenici iz podravskih hrvatskih naselja, koji su krenuli trbukom za kruhom, i tako se nastanili u njemu.

Veća sredina još jače upija pripadnike manje zajednice, upravo je zbog toga važno djelovanje Hrvatske samouprave i njezinih djelatnih članova: predsjednice Jelene Maćok Čende, dopredsjednice Ane Popović Bicak i vijećnika Andreje Kovač, Ivana Győrija. U nastojanjima okupljanja hrvatske zajednice grada, u očuvanju nacionalne svijesti mnogo pomaže županijska hrvatska samouprava, na čelu s Jozom Solgom, a podršku daju i Hrvati iz podravskih naselja, koji se rado druže i sudjeluju na programima barčanskih Hrvata. – Četvrti put se priređuje Hrvatski športski i kulturni dan u Barči. Prijašnjih godina je bio u proljeće na Đurđevdan, no zbog gustih programa je premješten na jesen. Cilj nam je, naravno, da se jačamo u svojoj nacionalnoj samosvijesti, a u tome nas podupiru svi podravski Hrvati, zbog toga smo sretni kada se odazovu na naše priredbe – kazala je predsjednica Jelena Maćok Čende.

Podravski kuglački kup

Na kuglački kup su stigle družine iz Barče, Potonje, Novoga Sela, Martinaca, Lukovišća, Rasinje, Izvara, Dombola, Bojeva, Tomašina i Pečuha, 12 ženskih i 7 muških družina. U svakoj je bilo tri člana, kojima su omogućena po pet bacanja na trima stazama, a zatim su se zbrajali bodovi.

Pri natjecanju pomagao je Gabor Horvat, referent za šport. Natjecanje se odvijalo u veselom ozračju, a zatim su teren preuzela djeca. Nagrade, medalje i pehare uručili su predsjednica barčanske Hrvatske samouprave gđa Čende i predsjednik Hrvatske samouprave Šomodske županije g. Solga.

Rezultati kuglačkog kupa:

I. mjesto – Podravski bečari iz Novoga Sela (Pal Kovač, Bela Siladi i Zoltan Kašadi), 126 čunjeva

II. mjesto – Barčanski bečari (Đuro Kovač, Čaba Korc Ivan Đeri), 121 čunj

III. mjesto – Podravci iz Martinaca (Petar Perjaš, Jozo Solga, Janoš Vacko), 120 čunjeva.

U pojedinačnom natjecanju muškaraca prvo mjesto pripalo je Đuri Kovaču (63), drugo Zoltanu Harastiji (59), a treće Petru Perjašu (46).

Žene

I. mjesto – Male vražice iz Barče (Helga Kovač, Andreja Kovač, Gabrijela Vacko), 115 čunjeva

II. mjesto – Čekaj malo iz Barče (Jelena Čende, Anita Čende, Gabrijela Vaš), 101 čunj

III. mjesto Kurje oko iz Bojeva (gđa Harastija, gđa Radić, Marija Horvat), 100 čunjeva.

U pojedinačnom natjecanju žena prvo mjesto osvojila je Gabrijela Vacko (50), drugo Eva Vizi (44), a treće Aliza Erdelji (40).

Novoselac Pal Kovač već četvrti put sudjeluje na kuglanju, ovaj put je njegova družina osvojila prvo mjesto:

– Uvijek mi je lijepo na zajedničkim priredbama, volim se družiti s Hrvatima. U našem selu nema kuglačkog terena pa i ne znam kako smo postali prvi, imali smo sreće, no nije važan rezultat, nego da se dobro osjećamo. U našem selu ima sve manje mladih, pa je i društveni život slabiji, baš zato trebamo imati takve zajedničke priredbe i druženja – kaže g. Kovač.

Folklorna večer

Barčanska Hrvatska samouprava ponosna je na svoje Kulturno umjetničko društvo Podravina, koje već pet godina djeluje i broji tridesetak članova, među kojima su većinom plesači srednje dobi. Voditeljica Društva Anica Popović Bicak sretna je što su se učlanili i mladi, nekoliko gimnazijalaca. Osim podravskih pjesama i plesova imaju na repertoaru i baranjske plesove. Društvo je lani dobilo izvrsnu kvalifikaciju, a sada se sprema na novo natjecanje, i to s novom koreografijom. Ovaj put u predvorju barčanske gimnazije u pratnji Orkestra Vizin obradovalo je publiku temperamentnim podravskim plesovima. Za njima je slijedio tamburaški orkestar KUD-a Drava s hrvatskim glazbenim blokom, te pjevački zbor iz Harkanja s pučkim pjesmama. Orkestar Vizin s pjevačicama Vesnom Velin i Andrejom Popović iznenadio je gledateljstvo s pjesmama s novoizdane CD ploče „Svirici moji ...”

Temperamentno kolo i pozivanje publike u ples od strane članova KUD-a Podravina kulturnu su večer pretvorili u veliku plesanicu.

beta

Obnavlja se prisički kulturni centar

Momentalno je još pod obnovom prisički kulturni centar, koji ima osebujni stil što naliže arhitekturu, međutim, sad se jur očividno približavaju djela ka kraju. Na koncu dotičnoga mjeseca dogodit će se tehnička predaja nove, proširene zgrade, a u novembru, u okviru velike svetačnosti bit će prikdan na stručnom jeziku rečeno Integrirani društveni i uslužni prostor. Za ovu svrhu je Seoska samouprava Prisike u projektu „Nova Ugarska“ iz zviranjka Europske Unije dobila 45 486 899 Ft. Renoviranje i dogradnja je započela 20. majaša, a gvišno će biti svi srićni kad će se moći mjesna društva konačno začeti vježbati u ovom novom ter modernom centru, ter kad općinski ured i zdravstveni dom takaj ovde otvaraju svoja vrata. Slične obnove kulturnih domov se očekuju u Gornjem Četaru i Petrovom Selu.

-Tiho-

Obiteljski dan uz Osječko pivo

Kako za Hrvatski glasnik priopćuje predsjednica harkanjske Hrvatske samouprave Žuža Gregeš, u tom se gradu 17. rujna, pod pokroviteljstvom i uz predstavljanje Osječkog piva, priredio Obiteljski dan u čiju je organizaciju osim ostalih aktivno bila uključena i Hrvatska samouprava. Nudio se niz zanimljivih programa za sve dobi, a u folklornom programu, uz Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, nastupili su i folkloriši iz prijateljskog naselja Orahovice: Tamburaški sastav i KUD Crkvari. Kako za Hrvatski glasnik kaže Csaba Rétházi, ravnatelj tvrtke Agro Boy Kft. koja na mađarskom tržištu prodaje Osječko pivo, i ovaj je dan bio u službi marketinga i promocije gdje je kao i u nizu drugih slučajeva naišao na svestranu pomoć Hrvata iz Mađarske, koji na svojim priredbama od Šoprona do Bačke sve više toče upravo to pivo. U razgovorima s generalnom konzulicom Ljiljanom Pancirov, harkanjskim gradonačelnikom i vašom urednicom kazao je kako je prodaja piva dobra te kako se uskoro planiraju novi promidžbeni nastupi diljem Mađarske.

Bajska Vodica, 200. obljetnica kapelice

Nakon vandalizma nepoznatih počinitelja, potkraj srpnja obnovljena je oštećena lurdska špilja i postavljen novi Gospin kip

Obnovljena kapelica na bajsjoj Vodici

Potkraj kolovoza ove godine dovršena je unutarnja i vanjska obnova kapelice na bajsjoj Vodici, omiljenome marijanskom svetištu bačkih vjernika, među njima i bačkih Hrvata, koja ove godine obilježava 200. obljetnicu posvećenja. Podsjetimo kako je kapelica sagrađena 1810, a posvećena 1811. godine. Odobrenjem pape Pija VII.

1816. bajska Vodica postaje prošteništem (blagdan Male Gospe, 8. rujna). Od 1922. do 1950. svetište je u održavanju franjevačke župe, a kapelica je proširena 1930-ih godina. Premda je naziv svetišta 1923. godine pomadaren u Máriakönye, do danas se zadržao izvorni naziv – Vodica. Potkraj srpnja obnovljena je i posvećena oštećena lurdska špilja s novim Gospinim kipom, te Latinovićev križ. Obavljeno je i uređenje prostora oko kapelice, a obnovljene su i informativne ploče za hodočasnike koje su postavljene još 2006. godine. Tim povodom uz povijest svetišta na mađarskome jeziku, postavljen je i kratki trojezični prikaz svetišta na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku. Svake godine za blagdan Male Gospe (8. rujna) služe se mise na hrvatskom, njemačkom i mađarskom jeziku.

Tekst u snimka: S. B.

Uz mađarsku, trojezična informativna ploča za hodočasnike na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku

Obavijest

Obitelj Mate Filipovića iz Budimpešte obavještava sve prijatelje i znance, Hrvate u Budimpešti i Mađarskoj, kako će sprovod njihove mile pokojnice *Klare Pijuković Filipović* biti 27. listopada, s početkom u 11 sati u crkvi Svetoga Ladislava u Kőbányi (Trg Svetog Ladislava). Klara Pijuković, udana Filipović, rođena je u Čikeriji 1940. godine. Preminula je u 71. godini života nakon kratke i teške bolesti. Zemni prah pokojnice bit će položen na vječno počivalište u crkvi Svetoga Ladislava.

*Ožalošćeni suprug Mate
i sin Tomislav s obitelji*

GARA

Plesni tabor

Hrvatska manjinska samouprava sela Gare 29–30. listopada organizira tabor hrvatskih plesova u mjesnom domu kulture – reče nam ukratko predsjednik samouprave Martin Kubatov. S pedesetak sudionika iz Gare i hrvatskih naselja u Bačkoj, plesove će podučavati garska Bunjevačka izvorna grupa, omladinska i osnovnoškolska skupina. Za polaznike tabora osiguran je objed. Tabor hrvatskih plesova ostvarit će se pomoću Temeljnoga koordinacijskog fonda „Sándor Wekerle”.

BAC

Predstavljanje monografije o Šokcima

U suorganizaciji hrvatskih udruga Općine Bač, 23. listopada 2011. godine u Baču se priređuje predstavljanje monografije „Tragovi Šokaca od Gradovrha do Bača 1688–2008”, koje će se upriличiti u tamošnjemu Franjevačkom samostanu. Monografija je tiskana u povodu 320. obljetnice odlaska franjevacu i tuzlansko-gradovrških Hrvata katolika u Bač i okolicu. Program počinje u 11 sati misnim slavljem u Franjevačkoj crkvi, a od 12.15 slijedi predstavljanje monografije – obavijestila nas je Stanka Čoban, predsjednica organizacijskog odbora manifestacije.

Priznanje Zadarske županije producentu iz Pečuha Laci Matoricu i Televiziji Pečuh

Župan Zadarske županije Stipe Zrilić uručio je priznanje Laci Matoricu za predanu televizijsku popularizaciju Zadarske županije u Mađarskoj

Zadarski list i TZ Zadarske županije već desetu godinu zaredom nagrađuju najuspješnije ustanove i najljepše dijelove Zadarske županije u sklopu zajedničke akcije Biramo najurednije mjesto, Biramo najljepši vrt te konobu i restoran s najboljom izvornom gastroponudom. Svečana dodjela nagrada, koja je okupila najvažnije ljude iz ovdašnjeg turizma, bila je u Hotelu Kolovare 12. listopada Tradicionalna akcija ovih dviju kuća odvija se sukladno akciji Plavi cvijet Hrvatske turističke zajednice, kojoj je ovo sastavni dio, te je nagrađena i nagradama za pojedinačne objekte ili sadržaje turističke ponude predviđene pravilnikom spomenute akcije.

Među nagrađenima je, kako donosi Zadarski list, i kolega novinar Laco Matoric, producent i glavni organizator Televizije Pečuh (Pécs TV koja djeluje u okviru Pécs Médiaközpont Kft.-a). On je dobio nagradu za upornu i predanu televizijsku popularizaciju Zadarske županije u Mađarskoj, a produkcija kojom se popularizira otok Pag predložena je i za državnu nagradu.

Medu nagrađenima je, kako donosi Zadarski list, i kolega novinar Laco Matoric, producent i glavni organizator Televizije Pečuh (Pécs TV koja djeluje u okviru Pécs Médiaközpont Kft.-a). On je dobio nagradu za upornu i predanu televizijsku popularizaciju Zadarske županije u Mađarskoj, a produkcija kojom se popularizira otok Pag predložena je i za državnu nagradu.

LEVANDA HORSVÁTI KONYHA NAPJAI
DANI HRVATSKE KUHNJE

RADE BAČELIĆ
mesterszakács - chef de cuisine (Zagreb - HR)

2011. október 28. 29. | 11. listopada 28. 29. 2011.
(péntek - szombat) | (petek - subota)

STRABANCI
2011. október 30. | 11. listopada 30. 2011.
(vasárnap) | (nedjelja)

LIPOTICE
Beléppő / Ulaznica: 5 €

Árnyélfoglalás / Rezervacija stola:

11 0423 Budapesti Könyvtár, 116 József utca
+36 1 920 502 121 +36 1 920 493 020

LEVANDA www.levanda.hu www.krovatka.hu

HRVATSKI KULTURNI DIOŠTVO
NAPREDAK mhmaticahrvatskabeč
AUSZTELIA - BÉC

pozivaju Vas na TRIBINU

**RUDER BOŠKOVIĆ – PRETHODNIK
SUVREMENIH ZNANSTVENIH
TEORIJA**

Povodom obilježavanja 300-te obljetnice rođenja

Sudjeluje
Prof. dr. sc. Stipe Kutleša
Institut za filozofiju, Zagreb

U četvrtak, 27. listopada 2011. u 20 sati

Hrvatski Centar
4., Schwindgasse 14

Jesenska šetnja kroz „hrvatske“ škole u Mađarskoj

Već se dobro zahuktala nova, školska 2011/2012. godina te nam se polako približavaju i prvi školski praznici, jesenski. Jedna od najvažnijih karika u lancu očuvanja nacionalne svijesti i jezika Hrvata u Mađarskoj jest škola u kojoj se uči hrvatski jezik i izgrađuje nacionalna samobitnost. Hrvati u Mađarskoj danas imaju sedam dvojezičnih osnovnih škola od kojih se tri izdvajaju od ostalih. To su: Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu, Hrvatski, vrtić osnovna škola, gimnazija i učenički dom u Pečuhu te Hrvatski vrtić osnovna škola, gimnazija i učenički dom u Budimpešti. U ova tri školska središta idealni su uvjeti za provedbu dvojezičnosti (nastavni kadar, prostori, učenički dom), pa bi se moglo početi razmišljati i o jednojezičnom modelu jer zakonski okviri postoje, tek o nama ovisi koliko ih želimo primijeniti. Uz ove tri spomenute školske ustanove dvojezična nastava provodi se u martinačkoj, koljnofskoj, petrovoselskoj i bizonjskoj osnovnoj školi. Zanimljivo je ovdje kazati kako iz ovih četiriju škola doista mali broj učenika nastavlja srednjoškolsko školovanje u hrvatskim gimnazijama, pečuškoj ili budimpeštanskoj. Uza spomenute, u Mađarskoj ima još četrdesetak škola u kojima se odvija nastava hrvatskoga jezika kao predmeta ili u satnici za strani jezik ili je učenje organizirano u obliku kružoka. U prilogu Hrvatskoga glasnika, Školska godina 2011/2012. i hrvatsko školstvo u Mađarskoj, ovoga tjedna (II dio) vodimo vas u narečene škole te se upoznajemo sa stanjem nastave hrvatskoga jezika, uvjetima i modelima izgradnje nacionalne samosvijesti te s brojem učenika.

Narodnosni udžbenici već u školama

Ni ova školska godina nije mogla započeti „u mirnim vodama“. Vodeća je vijest pojedinih informativnih službi bila bojkot pojedinih izdavačkih kuća za dostavu učila i pomagala školama. Naime neke od samouprava nisu podmirile lanjski dug izdavačkim kućama i moglo se postaviti da one neće isplatiti iznos ni za ovu godinu. Naša Izdavačka kuća „Croatica“ i Nemzeti Tankönyvkiadó (Poduzeće za izdavanje udžbenika) već su u kolovozu dostavile školama naručena učila.

Narudžba narodnosnih učila za 2011/12. školsku godinu regulirana je uredbom Ministarstva javnih resursa RM 17/2011. (V.6.), objavljena u Magyar Közlönyu 6. svibnja 2011. godine, a rok narudžbe bio je 20. svibnja 2011. Na službenom popisu učila navedeno je 3809 naslova, po kojem Nemzeti Tankönyvkiadó ima 1306, u sklopu čega 380 narodnosnih učila, a „Croatica“ 92 naslova.

Croatica

Tijekom ljeta Izdavačka kuća „Croatica“ tiskala je umalo tri tisuće učila, koje su naručile osamdesetak osnovnih škola, od toga 23 škole s nastavom hrvatskoga jezika. Na broj narudžbe umnogome je utjecalo smanjenje broja učenika i škola gdje se predaje hrvatski jezik te provedba zakonskog propisa po kojem su uvedeni tzv. narodnosni udžbenici za trajnu uporabu, i mogu se naručiti svake četvrtte godine. Najtraženije je učilo serijsko izdanje za niže razrede škola s predmetnom nastavom naslova *Moj hrvatski* autorice Anice Torjanac i *Hrvatski jezik na srednjem stupnju I, II.* autorice Judite Škrapić Garger, koje se nudi kao alternativno učilo. Najnovija su ovogodišnja izdanja *Naš materinski jezik* za sedmi razred autorskog dvojca Ane Škrapić-Timar i Judite Škrapić-Garger (za gradišćanskohrvatske škole), *Moj hrvatski* za sedmi razred autorice Jolanke Tišler i *Z dobro voljo v slovenščino* za četvrti razred autorskog dvojca Ibolya Neubauer i Irén Libricz-Fasching. Za sljedeću školsku godinu u pripremi su Jolanka Tišler: *Moj hrvatski* za osmi razred, Ana Škrapić-Timar i Judita Škrapić-Garger: *Naš materinski jezik* za osmi razred, te se čeka odobrenje Ministarstva za romska učila, prvi i drugi razred lovri i beaš, *Narodopis* 1–4. razred. Budući planovi za unapređenje izdavačke djelatnosti jesu tiskanje učila za srednje škole te pridobiti hrvatske autore nakon isteka roka ugovora s Nemzeti Tankönyvkiadóom, daljnje sudjelovanje u pojedinim konzorcijama i veći naglasak na računalne programe i pomagala. Putem suvremene web-stranice olakšati narudžbu i ojačati promidžbu.

Nemzeti Tankönyvkiadó

To poduzeće je umalo šezdeset godina na tržištu učila i pomagala u Mađarskoj, te je jedno od najvećih takve vrste. Za ovu školsku godinu tiskalo je šest milijuna udžbenika, a dva milijuna ima u skladištu. Osim mađarskih, tiskaju se i prijevodi mađarskih udžbenika na narodnosne jezike za narodnosne osnovne i srednje škole, udžbenici i radne bilježnice hrvatskih autora. Na popisu među ostalom su i ova izdanja: Marija Fülöp-Huljev i Elizabeta Pajrić: *Učimo se hrvatski*; Zlata Gergič: *Nudim ti slova, Mjesečeva priča*; Márta Mészáros i Živko Mandić: *Riječ hrvatska, slikovnica za učenje hrvatskoga jezika* ili Josip Šibalin: *Vilinska svirala, Pružite dlan*. Pet novih narodnosnih učila se nude za ovu školsku godinu, primjerice Janja Živković-Mandić: *Gramatika za osmi razred* i *Vježbenica iz gramatike za osmi razred*. Jedan je

od najtraženijih naslova *Hrvatski jezik na osnovnom stupnju* autorice Janje Živković-Mandić, a na web-stranici dostupno je osamdesetak učila u digitalnom obliku (flip-book), te se može kupiti četrdesetak izdanja s interaktivnim zadacima.

Cijene učila

Sveukupni je prihod mađarskog tržišta učila 16,6 milijardi forinta. Po broju narudžbe „Croatica“ bi ove godine mogla ostvariti prihod od dvadeset i dva milijuna forinti. Cijena je pojedinih naslova između pet i petnaest tisuća forinti, ali izdavačev je prihod samo tri posto.

Nemzeti Tankönyvkiadó ostvaruje prihod od 5,6 milijardi forinta, a cijene su pojedinih izdanja (prijevodi ili na narodnosnim jezicima) između tisuću i osamnaest tisuća forinta. Cijene pojedinih učila odlučuje Ministarstvo javnih resursa posebnim računalnim programom, temeljem broja stranica, omjera postotka teksta i ilustracija te veličine izdanja.

Budućnost...

Nakana je stručnog ministarstva da se u novome Nacionalnom temeljnom prosvjetnom programu (Nemzeti alaptanterv) smanji broj izbora udžbenika po predmetima, te se uvodi sustav udžbenika za trajnu uporabu. Udžbenici će biti u vlasništvu škole, mogu se rabiti četiri godine i učenici ih posuđuju iz školske knjižnice.

Sastavila: Kristina Goher

Nova školska godina još po starome školskom sustavu

Prvoga rujna započela je 2011/12. školska godina iako je lani stručno državno tajništvo razmotrilo mogućnost da ako je 1. rujna prijelomni datum u tjednu, početak je školske godine u idućem tjednu. No u stručnoj raspravi većina je bila za 1. rujna, dakle posljednji je dan nastave 15. lipnja 2012. godine. Broj dana U nastavi u osnovnim školama je 183, u srednjim i strukovnim školama 182 dana. Jesenski su školski praznici od 2. do 5. studenog (posljednji je dan nastave 28. listopada), zimski su od 22. prosinca do 2. rujna 2012, a proljetni su školski praznici od 5. do 9. travnja 2012. godine.

Budimpeštanski Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đачki dom

U budimpeštanski se HOŠIG ove školske godine upisalo sveukupno 258 učenika, u vrtić ukupno 45 djece, u osnovnu školu 122 učenika te u gimnaziju 91 đak. Broj prvaša je sedam, razrednica je Snježana Baltin; gimnazijski 9.e razred ima 13 đaka, razrednica je Zorica Kaceus; 9.a razred 14, razrednica je Marija Silčanov Kričković; 12.a razred 12, razrednica je Marija Petrič; 12.b razred deset, razrednica je Mirjana Karagić. Hrvatski jezik i književnost u 5, 6. i 7. razredu osnovne škole predaje Zorica Kaceus, u 8. razredu Estera Tamaško; u gimnaziji Zorica Kaceus, Estera Tamaško, Mirjana Karagić, Marija Petrič i Marija Šajnović. U školi za nastavu hrvatskoga jezika i književnosti rabe se učila Poduzeća za izdavanje udžbenika (Nemzeti Tankönyvkiadó), te udžbenici za hrvatsku književnost iz Hrvatske, koji se posuđuju iz školske knjižnice. Za popodnevnu aktivnost nude se kružoci za: ruski jezik, mađarski kao strani jezik, zemljopis, crtanje, informatiku, ples, tamburicu, pjevački zbor; tjelesne aktivnosti: ciciban, zdravko, nogomet, odbojka itd.

Peštanska županija

U Andzabegu i Senandriji nema nastave, a ni tečaja hrvatskoga jezika, u Bati još ove godine Hrvatska manjinska samouprava namjera va pokrenuti tečaj hrvatskoga jezika za mladež i odrasle, a Hrvatska manjinska samo-

V. d. ravnateljica Ana Gojtan daruje učenike 1. razreda na otvaranju školske godine

uprava u Erčinu na sljedećoj sjednici raspravlja o narečenome. U tukuljskoj Osnovnoj školi „Sándor Weöres” predaje se hrvatski jezik i književnost. Za ovu školsku godinu upisalo se sveukupno 372 učenika, hrvatski uče njih 89, sedamnaest prvaša i devet osma-

ša. Hrvatski jezik u 1, 2. i 3. razredu predaje Marija Prenner-Dobóczy, u 4, 5, 6, 7. i 8. razredu Edmond Bende. U školi od 1. do 4. razreda rabe se učila Izdavačke kuće „Croatica“, autorice Anice Torjanac naslova „Moj hrvatski“, u višim razredima učila Poduzeća za izdavanje udžbenika, autorice Janje Živković-Mandić, Hrvatski jezik osnovnog stupnja.

U tukuljskoj Osnovnoj školi „Sándor Weöres”

Nastava hrvatskoga jezika u Bačkoj u brojka

Hrvatski uči 591 učenik

Hrvatski jezik u Bačkoj u dvojezičnoj, predmetnoj nastavi i u okviru kružoka u 11 naselja i 12 škola uči sveukupno 591 učenik. Jedina dvojezična ustanova djeluje u Santovu, koja je u odnosu na 2007. godinu sa 75% povećala broj učenika. Predmetna nastava hrvatskoga jezika odvija se u Kalači, Bačinu, Dušniku, u dvije škole u Baji (na Vancagi i Dolnjaku), Aljmašu, Gari i Kačmaru, bez većih promjena u broju učenika, iako moramo istaknuti školu na Dolnjaku u Baji koja je znatno povećala broj, a posebno ohrabruje da je od jeseni čak 34 prvšačica upisalo hrvatski jezik. U obliku kružoka hrvatski se jezik podučava još u Bikiću, Čavolju i Čikeriji. Od naselja u kojima djeluju i hrvatske samouprave, nema nastave hrvatskoga jezika u Baškutu, Kečkemetu, Sentivanu i Tompi. Posljednje dvije utemeljene su na prošlim izborima, 2010. godine.

DVOJEZIČNA, DJELOMIČNO PREDMETNA NASTAVA

Santovo

Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu, jedinu dvojezičnu ustanovu u Bačkoj i jednu od najstarijih u Mađarskoj, utemeljenu 1946. godine, koja od 2000. djeluje u održavanju Hrvatske državne samouprave, trenutno pohađa 175 učenika, od toga je 65 smješteno u novome učeničkom domu, a u vrtiću u tri dobne skupine ima 65 djece. Kao okružna, odnosno državna ustanova, okuplja učenike iz čak 16 naselja, a ukidanjem seoske škole, od 2008. u hrvatsku školu upisuje se i velika većina seoske djece, od ove jeseni i iz obližnje baranjske Kalinjače (Homorúd). Škola je od jeseni dobila i novi učenički dom koji otvara nove mogućnosti za povećanje broja učenika u suvremeno opremljenoj zgradi.

PREDMETNA NASTAVA

Aljmaš

U Vörösmartyevoj osnovnoj školi od 1. do 8. razreda hrvatski jezik u predmetnoj nastavi pohađa 55 učenika, od toga 30 u nižim, a 25 u višim razredima, u pet skupina. Kako nam uz ostalo reče učiteljica hrvatskoga jezika Valerija Petrekanić Koszo, tjedno imaju četiri sata hrvatskoga jezika, a popodne dodatno dva sata, po jedan sat jezičnog kružoka odnosno narodnog plesa. Od toga imaju šest prvaka, prethodnih godina imali su osam do deset, a u 8. razredu imaju svega tri učenika.

Bačino

U predmetnoj nastavi hrvatskoga jezika od 1. do 8. razreda sudjeluje sveukupno 22 učenika u spojenim skupinama. Osim toga u vrtiću u odgoju na hrvatskome jeziku sudjeluje 17 djece. Hrvatski se u školi podučava tjedno četiri sata, a u odgoju i nastavi s njima radi odgojiteljica i učiteljica hrvatskoga jezika Marija Prodan, koja podučava hrvatski jezik i u Katoličkoj ustanovi u Kalači.

Učenici hrvatske grupe u Bačinu

Prvšačici santovačke Hrvatske škole

Kalača

Hrvatski jezik od 1. do 8. razreda uči 24 učenika. Pošto je podučavanje hrvatskoga jezika prije nekoliko godine pokrenuto u obliku kružoka, trenutno se hrvatski od 1. do 4. razreda predaje kao predmet u okviru stanice, a od 5. do 6. razreda u okviru kružoka. U 1. i 2. razredu u spojenoj skupini ima 12 učenika, a djecu podučava učiteljica hrvatskoga jezika Marija Prodan. U 3. i 4. razredu gdje ima osam učenika i u 5. i 6. razredu s četiri učenika u okviru kružoka hrvatski podučava mlada učiteljica Dora Grišnik, koja je od nove školske godine zaposlena u učeničkom domu katoličke ustanove.

Dušnok

Od sveukupno 226 učenika, u Dušniku od 1. do 6. razreda predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, tjedno četiri sata, pohađa ukupno 65 učenika, od toga čak 53 od 1. do četvrtog razreda. Na nastavu hrvatskoga jezika u novoj školskoj godini upisano je 11 prvšačica. U drugom razredu s dvije usporedne skupine s po 13 odnosno devet učenika. U 7. razredu hrvatski se uči u obliku kružoka. S njima rade dvije učiteljice

*Učenici 2. razreda
santovačke Hrvatske škole*

Redovita su i okupljanja hrvatskih učenika u Bačkoj. Skupina učenika Općeprosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” s bajskog Dolnjaka na Županijskom susretu hrvatskih učenika u Bačini

Učenici iz Bačke (Baje, Bačina, Gare i Dušnoka) u ljetnom taboru u Vlašićima na otoku Pagu

Judit Ambrus Sánta i Silvija Varga. U vrtiću, koji pohađa sveukupno 87 djece, svi uče hrvatski. Kako nam reče predsjednica HMS-a Matija Mandić Gohér, ohrabruje kako imaju više učenika nego lani, i dodaje da u pečuškom HOŠIG-u Miroslava Krleže sada imaju tri učenika. Na sve moguće načine podupiru nastavu hrvatskoga jezika i učenike nabavom hrvatskih CD-a, knjiga i drugih učila. Osim toga žele pokrenuti i tečaj hrvatskog jezika za odrasle, te podupirati hrvatske emisije na mjesnoj kablovskoj televiziji.

Kaćmar

Od 150-ak učenika, 20 uči hrvatski jezik. U nižim razredima predaje Margitka Tupčija Ispanović, od 1. do 4. razreda spojeno u jednoj skupini. U 5. i 8. razredu nema učenika, a u višim razredima 6. i 7. razredi spojeni su u jednu skupinu. Hrvatski se predaje tjedno pet sati, od toga tjedno jedan sat podučava se narodni ples, reče nam kratko učiteljica Anica Matoš, koja predaje u višim razredima.

Gara

Školu pohađa sveukupno 129 učenika, od toga hrvatski uči 25. Hrvatski se predaje tjedno četiri sata. U nižim razredima u spojenoj skupini 1–2. razreda predaje učitelj Ivan

Kričković, a u spojenim skupinama 3–4, 5–6. i 7–8. razreda predaje Smilja Zegnal Farago. Kako saznam, u satu koji im je oduzet uči se njemački.

Baja–Vancaga

U općeprosvjetnom središtu od jeseni je upisano 45 prvšačica, od kojih je u usporednim razredima čak 27 upisano na hrvatski jezik, koji se predaje tjedno četiri sata. U nastavi radi dvije učiteljice: Jutka Poljak Csicsor i Marija Batinkov. Kako nam kratko još reče ravnatelj Joso Ostrogonac, od ukupno 270 učenika njih 80 uči hrvatski jezik. U dva vrtića imaju po stotinu djece, a u vrtiću u Ulici Templom svi sudjeluju u odgoju na hrvatskom jeziku, koji s njima rade odgojiteljice Marta Srakić Ódor, Anamarija Vida Kövecs i Valéria Pálik. Za kulturu je odgovoran Antun Gugan. Za jesen, u 11. studenom, pripremaju već tradicionalni Dan Hrvata uz natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika i kulturno-folklornu večer. Ukupno u 13 skupina hrvatski uči 80 djece.

Baja–Dolnjak

Kako nas je obavijestio ravnatelj János Erős, u njihovoj ustanovi hrvatski se podučava u skladu s Vladinom uredbom broj 32/1997.

(XI.5.), koja pruža mogućnost da od tjedno četiri sata dva sata osigura na teret obveznih sati, a druga dva sata osigurava se na teret neobveznih sati. Hrvatski predaju: jedna hrvatska narodnosna učiteljica Zita Ostrogonac Kiss, odnosno dvije nastavnice hrvatskoga jezika Anica Prodan Hoffman i Marija Mandić Galić. Od ukupno 630 učenika u 13 skupina 125 uči hrvatski, a od 78 prvšačica čak 34 u tri usporedne skupine, odnosno razreda. Po dvije skupine imaju i od 2–4. razreda, tako u nižim razredima hrvatski uči 90 učenika, a u višima, gdje imaju po jednu skupinu, ukupno 35. Najbrojniji su prvi, treći, četvrti i drugi, a najmanje ih ima u 7. i 8. razredu, svega šest, odnosno tri. Hrvatski odgoj odvija se u vrtiću u Kinizsievov ulici gdje sva djeca (76), podijeljena u tri dobne skupine, sudjeluju u odgoju na hrvatskom jeziku, a s njima rade tri hrvatske narodnosne odgojiteljice, stoga, kako ističe ravnatelj, hrvatski se ne rabi samo na zanimanjima nego i u svakodnevnom saobraćaju.

KRUŽOK

Bikić

Već nekoliko godina hrvatski se predaje samo u okviru kružoka, tjedno jedan sat, s desetak učenika koje podučava učiteljica Jagica Jasenović.

Čavolj

Pošto dugo nije bilo nastave hrvatskoga jezika, prije nekoliko godina na poticaj mjesne Hrvatske manjinske samouprave pokrenut je kružok hrvatskoga jezika u okviru kojega se tjedno jedan sat uči hrvatski. Sada ima 19 polaznika, a hrvatski im predaje Ruža Hodoš Kormányos.

Čikerija

Budući da je prije nekoliko godina ukinuta nastava hrvatskoga jezika, pokrenut je kružok koji od ove jeseni ima samo tri polaznika, a hrvatski podučava učitelj Miloš Pijuković.

S. B.

Članice pjevačkoga zbora Općeprosvjetnog središta na Vancagi u Baji